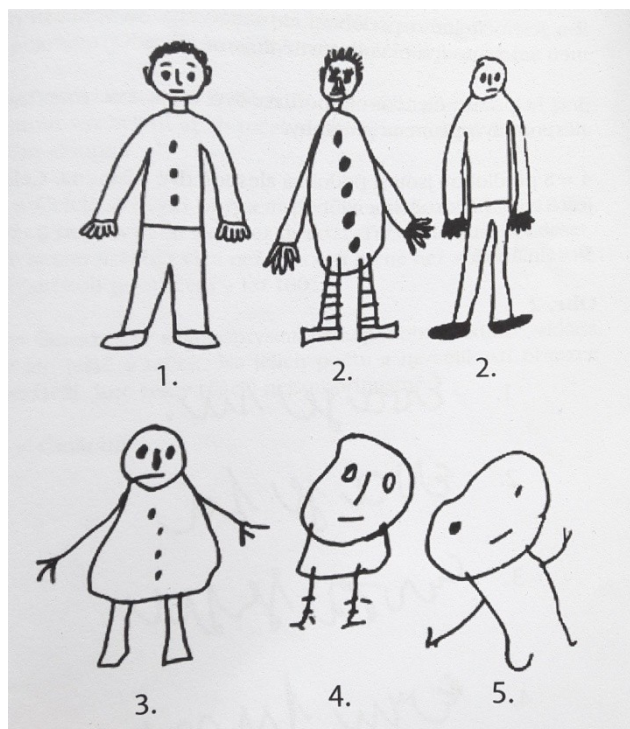

Příloha č. 1 – Jiráskův test školní zralosti

Zdroj: KROPÁČKOVÁ, J. Má mateřská škola za úkol připravovat děti na školu, nebo ne?
DANOVÁ, E., J. KROPÁČKOVÁ, H. NÁDVORNÍKOVÁ, D. PRAVCOVÁ a I. PŘÍKAZSKÁ. *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Josef Raabe, 2018. ISBN 978-80-7496-373-5. s. 59-61.

KRESBA MUŽSKÉ POSTAVY

1 = Nakreslená postava musí mít hlavu, trup a končetiny. Hlava je s trupem spojena krkem a není větší než krk. Na hlavě jsou vlasy a uši, v obličeji oči, nos a ústa. Paže jsou zakončeny pětiprstou rukou, nohy jsou dole zahnuté. Vyjádření mužského oblečení. Nutným požadavkem je syntetický způsob zobrazení.

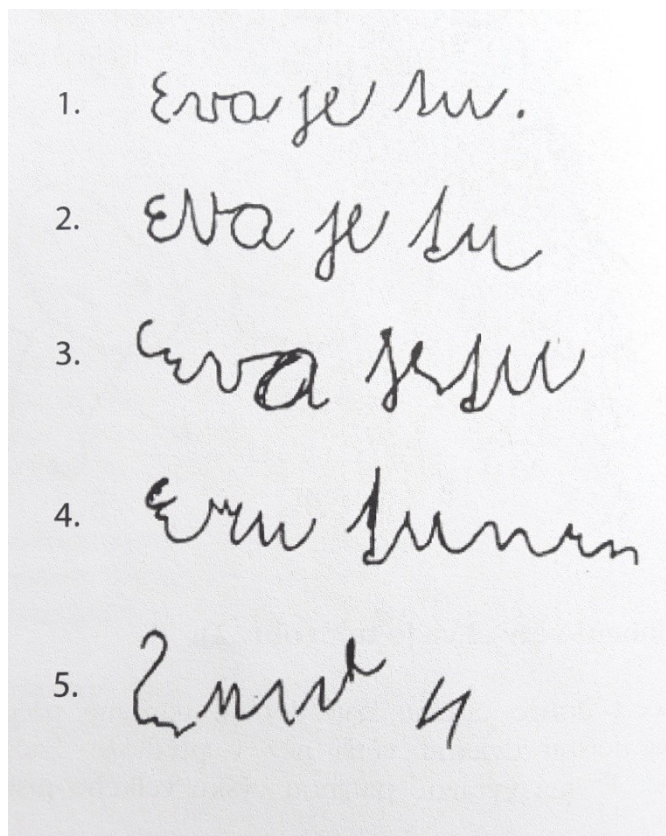
2 = Splnění těchto požadavků jako na jedničku kromě syntetického způsobu zobrazení. Tři chybějící části (krk, vlasy, jeden prst ruky, ne však část obličeje) mohou být prominuty, jsou-li vyváženy syntetickým způsobem zobrazení.

3 = Kresba musí mít hlavu, trup a končetiny. Paže nebo nohy jsou kresleny dvojhrou. Tolerujeme vynechání krku, uší, vlasů, oděvu, prstů a chodidel.

4 = Primitivní kresba s trupem. Končetiny (stačí jen jeden pár) jsou vyjádřeny jednou čarou.

5 = Chybí jasně zobrazený trup („hlavonožec“ nebo „překonávání hlavonožce“) nebo oba páry končetin.

NAPODOBENÍ VĚTY: „Eva je tu.“

1 = Zcela jasně čitelné napodobení napsané předlohy. Písmena nejsou dvakrát větší než v předloze. Začáteční písmeno „E“ má výrazně patrnou výšku daného písmene. Písmena jsou dokonale spojena ve tři slova, nesmí chybět tečka nad „j“. Opsaná věta se od vodorovné linie neodchyluje o více než 30°.

2 = Ještě čitelné napodobení napsané věty. Na velikosti písmen ani na dodržení vodorovné linie nezáleží.

3 = Je patrné členění alespoň na dvě části. Lze rozpoznat alespoň čtyři písmena předlohy.

4 = S předlohou jsou podobná alespoň dvě písmena. Celek tvoří řádku písmen předlohy.

5 = Čmárání.

OBKRESLENÍ SKUPINY BODŮ

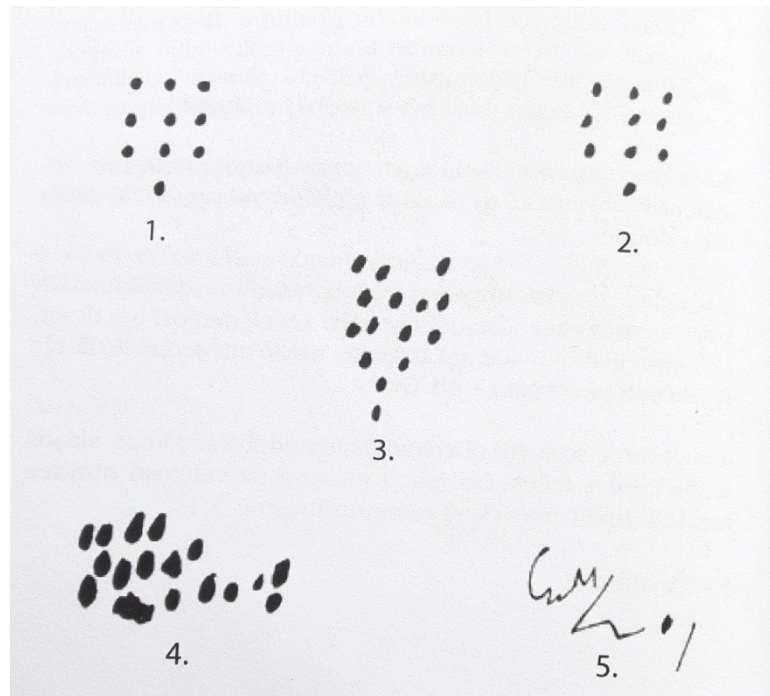
1 = Téměř dokonalé napodobení předlohy. Tolerujeme jen velmi malé vychýlení jednoho bodu z řádku nebo sloupce. Zmenšení obrazce je přípustné, zvětšení nesmí být více než o polovinu. Obrazec musí být rovnoběžný s předlohou.

2 = Počet i sestavení bodů musí odpovídat předloze. Lze prominout vychýlení až tří teček o půl šířky mezery mezi řádky nebo sloupci.

3 = Celek se svým obrysem podobá předloze. Výškou a šířkou jej převyšuje více než dvakrát. Teček nemusí být deset, ale nesmí jich být více než dvacet a méně než sedm. Toleruje se jakékoliv pootočení – i o 180°.

4 = Obrazec se svým obrysem již nepodobá předloze, skládá se ale ještě z teček. Na jejich počtu a velikosti obrazce nezáleží. Jiné tvary (čáry) nejsou přípustné.

5 = Čmárání.

Příloha č. 2 – Dotazník

DOTAZNÍK

Datum narození dítěte

Pohlaví dítěte

Křestní jméno dítěte

1) Má dítě vytvořen PLPP, popř. IVP či jiný plán k rozvoji dílčích funkcí atp.

- A) ne
- B) ano
 - Pokud ano, jak často tento plán vyhodnocujete:
 - měsíčně
 - čtvrtletně
 - pololetně
 - ročně
 - v jiném časovém horizontu.....

2) Zhodnoťte úroveň dítěte, jaké dosahovalo v daném období v následujících oblastech:

(Zaškrtněte úroveň, jaké dítě dosahovalo v daném období – odpověď zakřížkujte vedle varianty, kterou zvolíte)

Oblast vývoje		1. pololetí školního roku	2. pololetí školního roku
Oblast fyzická			
Koordinace pohybů (lezení, skok přes překážky, chůze po kladině)			
	a) obratné		
	b) méně obratné		
	c) neobratné		
	d) má omezení v TV		
Aerobní zdatnost (pohybová vytrvalost) – běh po dobu 10 minut			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s drobnými obtížemi		
	c) je rychle vyčerpané – nezvládá		
Dlouhodobá nemocnost dítěte jako důvod nepřítomnosti v MŠ			
	a) ano		
	c) ne		
Oblast psychická			

Grafomotorické dovednosti – správné držení tužky			
	a) zvládá samostatně		
	b) správný úchop po dobu vnější kontroly		
	c) nezvládá		
Grafomotorické dovednosti – plynulost tahů u smyčky			
	a) čáru vede plynule		
	b) čára je přerušovaná		
	c) zadaný úkol nezvládne		
Paměť – učí se nazpaměť krátké texty, úmyslně si pamatuje a vybavuje			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s občasným chybováním		
	c) nezvládá		
Prostorové vnímání – určí vpravo vlevo, dole, nahoře, uprostřed apod.			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s občasným chybováním		
	c) nezvládá		
Vnímání času – orientuje se v ročních obdobích a ve dnech v týdnu			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s občasným chybováním		
	c) nezvládá		
Řeč – výslovnost			
	a) výslovnost všech hlásek je správná		
	b) vyslovuje 1–3 hlásky chybně		
	c) vyslovuje více než 3 hlásky chybně		
Předmatické představy – orientuje se v množství do 6, určí geometrické tvary			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s občasným		

	chybováním		
	c) nezvládá		
Pozornost – dokáže se soustředit na činnost a udržet pozornost			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) převážně se soustředí jen občas je nesoustředěný		
	c) jeho pozornost je snadno odpoutána jiným činitelem		
Oblast sociální a emocionální			
Vyrovňuje se s neúspěchem			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) občasné obtíže		
	c) nezvládá		
Zapojuje se do kolektivu			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) drží se spíše nejlepšího kamaráda, větší zapojení do kolektivu nevyhledává, nebo mu dělá občasné obtíže se zapojit		
	c) nezvládá – je spíše samotářské, nebo skupinou není přijat		
Komunikace s dospělým			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) řekne si o důležité věci		
	c) komunikaci s dospělým se vyhýbá		
Sebeobsluha – samostatnost			
	a) zvládá bez obtíží		
	b) zvládá s dopomocí		
	c) nezvládá		

Příloha č. 3 – Rozhovor

Rozhovor se bude skládat ze dvou částí, první se bude věnovat dětem s OŠD a druhá část se věnuje Vaším názorům na odklad školní docházky.

Nejdříve bychom se mohly zaměřit na P. (Jméno dítěte)

P. byl vyšetřenej PPP a byla zjištěna nerovnoměrnost vývojového zrání. Ve 3 letech mu zjistili vadu sluchu, on vůbec neslyšel, sluch neměl vyvinutý, podrobil se několika operacím ucha a dohání to, co zameškal během nemoci. I ten mentální vývoj, teď to teprve dohání. Ten odklad školní docházky mu strašně pomohl, že se rozvíjí jak řečově, tak i sluchově. Takže si myslím, že odklad školní docházky mu velice prospěl.

Jak byste ohodnotila jeho vývoj do konce letošního školního roku?

Tam určitě pokrok byl, v září i před tím rokem a půl neuměl pořádně promluvit, neuměl se vyjádřit. Máme komunitní kroužek, řízenou činnost, povídáme si, hrajeme různé hry, on byl nepozorný. Získat tu pozornost bylo obtížné. Jak říkám, to vnímání stále dohání, takový neklid, on má svůj svět. Musí to zkrátka všechno dohnat, je nevyzrálý. I když má už odklad, tak je stále nevyzrálý.

A zprávu k důvodu odkladu jste měla možnost získat?

To jsme se dozvěděli na základě toho, že šel k zápisu a škola mu doporučila odklad. Důvod odkladu máme tady, je to doporučení z PPP, že doporučují OŠD a ten závěr je pro nás směrodatný, podstatný. Musím holky z PPP pochválit, píšou tady další věci, v čem by se měl rozvíjet a jak bysme s ním měli postupovat dál v tom individuálním vzdělávacím plánu. Já jsem si na základě této informace udělala individuálně vzdělávací plán. Udělala jsem si to, jelikož metodika nikde není, nikde nebyla vydaná, vařila jsem z vody, jak se říká. Na základě tohoto doporučení jsem si sestavila takovýhle IVP.

Ten individuální plán je jen pro naše potřeby. Tady mám jeho složku, co s ním tvořím, co s ním dělám každý měsíc, záznamy, co dělal, když jsme třeba pracovali v kroužku, grafomotoriku a tak. Po měsících si dělám záznamy, co ten chlapec tvořil, a na tom základě jsem přemýšlela, jak dělat hodnocení. Já hodnocení dělat nebudu. PPP mi dalo doporučení, dalo mi to, co by se mělo promítat do mé práce s ním, a tím pádem já tady nejsem od toho, abych ho hodnotila, já jsem tady od toho, abych s ním pracovala. To, co tady dělám, by se mělo projevit, až zase půjde do PPP, a oni pak uvidí, nebo neuvidí. Ale nehodnotím, prostě s ním pracuju.

Jaké metody se Vám osvědčily pro rozvoj sluchu?

Metody, různé hry, třeba šepot. On se na to hrozně těší, vnímání slov, vnímání hudby. Ta náplň je opravdu širokospektrá.

Pro rozvoj sluchu upřednostňujete spíš frontální, skupinovou, či individuální práci?

Já mám hodně ráda skupinovou práci, takže po skupinkách, když děti tvoří. A různorodě je pak obměňuji, že nejsou stále stejné děti spolu. Každá skupinka je jiná. Rozprostřu si práci po třídě, každou do nějakého růžku, a tvoří, musí se domluvit. Ale řeknu vám, že v dnešní době je strašně těžké, aby se spolu domluvily, aby spoluvytvářely. To je něco šíleného. A můžu mentorovat: „Pojďte, uděláme tohle společně“. Ty děti jsou teď nějaké agresivnější. Letos mám teda třídu, na kterou nikdy nezapomenu.

Je možné vůbec využívat individuální práci?

Je to těžký, ale snažím se. Vezmu si ho, mám pro něj třeba připravenou grafomotoriku a jedeme. Třeba i různé skládky, on hrozně rád vytváří, různé puzzlíky a různé hry na přemýšlení, to docela jde. Ale musí se mu činnost zamlouvat a nesmí být okolo něho deset kluků.

Kdy si nejčastěji najdete čas na individuální vzdělávání?

Ráno, protože jsou čerství, jsou nabitý, i paní učitelky jsou nabitý. Děti mají ráno prostor na hru a já si ho můžu vzít. Před řízenou činností stíháme dělat různé věci i po skupinkách.

Dá se udat nějaký časový údaj, kolik času dokážete vyhradit individuální práci třeba za týden?

Tak deset minut denně, máme tady taky další děti. To je šílenost, my si spolu sedneme, já mu zadám úkol a už zase se musím podívat na další děti, které se hádají, nebo se perou, nebo něco tvoří. A pak papírování – omluvný listy, pak vybíráme za výlet, za fotky, já si připadám jak úředník, a teď to GDPR a seznámit s tím rodiče, osvěta, osvěta, mě už to nebaví. Místo, abych si tady hrála s dětma, tak přijde rodič a já na něj, aby mi šel podepisovat.

Doporučení k odkladu Vám přijdou přímo od PPP, nebo Vám je nosí rodiče?

Oni na základě, že mají OŠD, tak by měli projít tím PPP. Takže rodiče přinesou, ale nemusí (důraz na *nemusí*). Záleží jim na těch dětech, to přece není žádná ostuda. Já jim to vysvětluji formou tou, že je to pro nás i pro rodiče, já musím z něčeho vycházet. Tak když potřebuji, tak by měli i to doporučení přinést, není to žádné nařízení a já s tím doporučením pracuji. Mamina se pak může podívat, tohle jsme dělali, tohle jsme dělali. (Paní učitelka ukazuje podrobný arch A4 k jednotlivým měsícům, co s dítětem dělala.) Třeba v září, co jsme spolu dělali, nebo jsme dělali spolu v kruhu, to není, že něco dělal jenom on sám. Třeba práce s příběhem Adámek jde do školky, já jsem seděla, četla jsem příběh: „P., (oslovení dítěte) mohl bys zkusit převyprávět, zkus to.“ Tak takovouhle formou, samozřejmě, že něco řekne a už spolupracujeme a pak řeknu dalšímu, ať mi to poví.

Individuální vzdělávací plán dobře, ale pracuji i s dalšíma dětma. Všechno to, co píšu, to probíhá, ale přece já tady nemůžu mít jen to jedno dítě.

Je V. (jméno dítěte) v péči nějakých dalších odborníků?

Myslím, že jezdí do Plzně s tím sluchem. V lednu by měl jít na další operaci. Má i dietu. On je takovej opečovávanej od maminky. U něj je vidět, že s ním doma hodně pracujou. Já jsem si myslela, že do školy půjde, ale maminka nechtěla. V. je ze sociálně slabší rodiny. Tam je prostě problém v rodině. Tatínek byl zavřenej, před rokem se vrátil z výkonu trestu a teď se s tím V. musí popasovat. On se na tatínka moc těšil. Ale ten je agresivní a sprostej. Před 14 dny přišla maminka s modřinami, ptám se jí, co je vám. Maminka už je pryč, už je pryč. **Domácí násilí?** Jo. A včera tady byla maminka zase s ním. Takže v tomhle on vyrůstá, takže si myslí, že si může dělat, naprosto co chce, bez zábran a maminka ho pořád brání.

Tady je asi velkou obtíží výchovný přístup rodičů, dá se s tím vůbec nějak pracovat?

Být asertivní na ty rodiče, ale to je hodně těžký. Uvedu příklad, dneska přišla maminka, začala se rozčilovat, proč V. nejede na výlet. Tak se jí kolegyně ptaly, proč nepočká na mě, že prej na ni koukám přísně. Ona se diví, ona by jako první měla říct V. – neumíš se chovat, nepojedeš. Ona svádí vše na ostatní děti, V. za nic nemůže. To jsem tu měla být, to bych paní s lehkým klidem řekla, jak se V. chová.

Má ten pocit, tu jistotu v mámě, je si tak jistej, že mu nemůže být ublíženo.

Proběhla nějaká konzultace s rodiči?

Já jsem konzultovala. Říkám – takhle to dál nejde. Vše už jsme vyčerpali po dobrým, tak po zlým, s V. nejde pracovat. V. provokuje, zlobí děti, on je mlátí, je surovej. Maminka řekla, že se tady V. nelíbí. Tak jí říkám: „Já tady mám V. dva roky, až teď to vyvrcholilo, teď už je toho dost.“ Maminka na mě: „Já vím, paní učitelko, my na vás nedáme dopustit.“ Tak jsem se jí snažila vysvětlit, že už to takhle dál nejde, že mu musí říct taky něco ona. Snažila jsem si jí říct, ať mu nekáže (Budeš hodnej...), ale ať mu to vysvětlí. Tak to zkusila, týden to trvalo, bylo to docela dobrý a po týdně už to zas probíhá. Táta se vrátil, nebo já nevím.

V. má podle vyplněného dotazníku obtíže v řeči, je nějaký způsob práce, který v této oblasti preferujete?

Slovní kopanou, vytleskávání slov. Mám u něj stejný způsob jako s P. (jméno dítěte). Pojd', V. (jméno dítěte), půjdeme si něco nakreslit, půjdeme si něco udělat. Jinak je to stejný postup jako s P. Jinak problém v řeči je spíš tím, že se pitvoří.

Jaký byl důvod odkladu?

Tady je opět nerovnoměrnost vývojového zrání, zase máme veškerá doporučení.

Je V. v péči nějakých dalších odborníků?

Dochází k logopedovi s rodiči.

Spolupracujete nějakým způsobem s logopedem?

Ne. Ale mi během hodin cvičíme i některé jazykové věci, třeba jazykolamy.

2. část rozhovoru zaměřená na pedagoga

Věk pedagoga 50

Dosažené vzdělání v oboru ŠŠ

Délka praxe 7

Kolika třídní je MŠ 4

Složení dětí ve třídě homogenní

Upravuje ŠVP vaší MŠ nebo jiný závazný dokument podmínky pedagogické práce u dětí s OŠD?

Já myslím, že ano. Tam je k tomu nějaký bod. Ale že by nějak konkrétně, to asi ne.

Jakou formou u vás v MŠ probíhá diagnostika dětí?

Diagnostika probíhá 2x ročně, kresba postavy jedna v listopadu, jedna v dubnu. Pak máme hodnocení individuálního rozvoje dítěte. Základem toho určujeme samostatnost a tak. Máme různá kritéria. (Paní učitelka ukazuje hodnotící arch o 17 položkách, kde učitelky zaznamenávají křížkem úroveň dítěte v pěti políčkách od – do +.) My jsme se domluvili na tomhle. A u každého máme vedeno to hodnocení, ale stejně je to hodnocení jen pro paní učitelky.

Jak jste s touto formou spokojena?

Jo, jsem. Z toho snadno vydedukujete posun nebo neposun. Postava je pro mě to gró rozvoje dětiček. Už jen přijde, vezme tužku, uchopí, vidím, jak drží tužku. Potom vidím, zda kreslí všechny části postavy. Můžu na tom vidět – už nakreslil 5 prstů, už je nějak dál.

Vzdělával/a jste se během své pedagogické praxe samostudiem nebo akreditovaným kurzem zaměřeným na práci s dětmi s odkladem školní docházky?

Ne, to ne. Já jsem byla třeba na rozvoji grafomotoriky a spoustě dalších věcí, z toho čerpám.

Jak vás podporuje vaše MŠ ve školeních?

Podporuje, jezdíme 2x do roka. Dostáváme nabídky a podle toho si vybíráme, závisí na nás.

Je nějaká oblast, na kterou byste se při práci s předškoláky zaměřovala?

Na chování. Agresivita, to mě prostě deptá, jak jsou na sebe zlí. Nevím proč. Já vždycky říkám, že všechno pochází z rodiny. Jak jsou ty děti vychovávané, tak pak přenášejí dál. Apelovat na rodiče, aby děti vychovávali, co nejlépe umí. To je hodně těžký.

Jak probíhá spolupráce s rodiči dětí s OŠD?

U P. velice dobře a s V. maminkou je to v mezích.

Vy jste říkala, že máte možnost konzultačních hodin, probíhají v určitou dobu, nebo podle domluvy?

To je na základě domluvy a na základě, jaký problém je. Buď to řeším rovnou, třeba když nastane výchovný problém, nebo když chci dítě pochválit. To dítě se musí hlavně chválit.

Jak byste ohodnotila zájem rodičů?

Já si myslím, že dobrý. Snaží se nám vyjít vstříc. Měli jsme tady pasování předškoláků, rodiče přišli všichni. Bylo to krásné odpoledne.

Jakým způsobem informujete rodiče?

Dáváme informace na dveře i je osobně informujeme. Ale já nepatřím k těm, co by se vybavovali s rodičema. V rámci toho dobrý den, potřebujete něco, ale nějaké vybavování ne. Já jsem tady, ty jsi tam, ale nějaké kamarádšofty ne.

Spolupracujete při své práci s dětmi se školním odkladem s dalšími odborníky?

Ano s SPC a PPP, paní K. nám tady dělá vyšetření. Máme společně s ní i schůzku pro předškoláky. Pozveme si rodiče a ona těm rodičům vysvětluje, co by měly děti v předškolním věku umět a jak probíhá vyšetření školní zralosti. Pozveme si i paní učitelku ze základky, ta jim zase vysvětluje ty praktické věci, popisuje to ze života těch prvňáčků, co je pro ně dobrý.

Máte třeba možnost, že by pracovníci z PPP chodili k vám do MŠ a vytipovali si některé děti?

My máme schůzku s předškoláky, pak máme formuláře, kde se rodičů ptáme, zda mají zájem o vyšetření předškoláka. Paní K. (z PPP) přijde a vyšetřuje je přímo v MŠ. To je prostě perfektní, má toho sice hodně, takže to trvá, než přijde, ale udělá to a bezplatně. A rodiče jsou nadmíru spokojení.

Máte třeba možnost se na někoho z PPP obrátit, kdybyste potřebovala nějakou radu?

To určitě, já mám na ni telefon. To je spolupráce dobrá. Ale opravdu toho má hodně, my jsme ji letos uháněli. Ona že má strašně moc školek, ale vždy to udělá. Je dobrá. Ale ten posudek si přečtou rodiče, ale to rozhodnutí, jestli to dítě dají, nebo nedají, je stejně na rodičích.

Setkáváte se třeba s případy, kdy si řeknete, že ten odklad neměl smysl?

Já jsem loni měla jednoho chlapečka, ten byl sice pohybově pomalejší, ale jinak genius. Ale maminka si přála odklad, že je pomalej. Tak v září nastoupil s odkladem a v lednu tak vylítl, takový pokrok, třeba i v kresbě. Půl roku uteklo a už by mohl jít. U těch kluků to tak bývá, že by nemohli jít v září, ale v lednu jsou výborný. U holek ne.

Co by podle Vás vedlo ke zkvalitnění práce s dětmi se OŠD?

Čas, čas, čas, čas a pomůcky možná.

Jak hodnotíte následující tvrzení:

- **Ve většině případů učitelky nevěnují větší pozornost individuální přípravě dětí s OŠD.**

To si nemyslím.

- **Děti se školním odkladem by měly docházet výhradně do přípravných ročníků na ZŠ.**

To si taky nemyslím, ve školce se jim věnujeme.

- **Odklad školní docházky by měl být zrušen, jako je tomu v jiných evropských zemích.**

Nesouhlasím. Myslím, že to těm dětem pomůže, přece není důvod kam spěchat, to dítě musí dozrát. Nemůže jít do školy a být tam úplně nešťastnej a hotovej.

- **Více jak čtvrtina ODŠ je neopodstatněných.**

S tím taky nesouhlasím.

Máte v okolí nějaký nultý ročník nebo přípravnou třídu při ZŠ?

Ne.

Jakou důležitost přisuzujete následujícím přístupům z hlediska efektivního vzdělávání dětí s OŠD?

- **NEDŮLEŽITÉ 1 2 3 4 5 DŮLEŽITÉ**

Jak často při své pedagogické praxi tento přístup využíváte?

- **NEVYUŽÍVÁM 1 2 3 4 5 VŽDY VYUŽÍVÁM**

	Efektivní v rámci práce s OŠD	Míra mého využití
Individuální práce	2	5
Skupinové práce	5	5
Frontální práce	2	3
Práce podle metodik	1	1

(MAXÍK aj.)		
Pravidelné diagnostikování	5	5
Spolupráce s rodiči	5	5
Spolupráce pedagoga s dalšími odborníky	5	5
Vytvoření PLPP	5	5

Příloha č. 4 – Rozhovor

Rozhovor se bude skládat ze dvou částí, první se bude věnovat dětem s OŠD a druhá část se věnuje Vaším názorům na odklad školní docházky.

U Vás ve třídě jsou dvě děti s OŠD.

R. (jméno dítěte), ten je hodně ze sociálně znevýhodněného prostředí.

U E. (jméno dítěte) je znát ten rok. Byl problém, jak nekomunikovala. Tam byl problém, že nešlo odhalit, jak zvládá. Jestli neví, nebo to zvládá, protože mlčela. Tak jestli to je z důvodu, že neví, anebo ví, ale nechce mluvit. Takže jsme nevěděli, jestli zná barvy, jestli zná geometrické tvary, bylo to s ní těžké. Až letos se rozmluvila, proto jsme jí ten odklad navrhovali, že jí to pomůže. A ona pak začala komunikovat. Najednou jsme zjistili, že si je v těch věcech jistá. Že barvy zná, tvary taky. Prostě na to před tím jen koukala, protože nechtěla mluvit. Zkrátka selektivní mutismus, se jí tady nechtělo povídat s náma.

Jak jste se dostali k důvodu OŠD?

My jsme na to upozornili maminku, že dítě nekomunikuje. Ona že jako dítě měla to samé, že se hrozně styděla, že měla problémy, když nastala změna prostředí, a že to bude mít po ní. A ono to bylo poznat, protože z ničeho nic, někdy na vycházce začala E. povídat mně nebo paní učitelce. Ale před ostatníma už ne, tam je jakmile na ni někdo koukal, tak sklopila oči a nemluvila.

Když tady byla paní psycholožka z PPP, tak taky moc nenavázala kontakt. Ona s ní nechtěla E. komunikovat, takže jsme jí to takhle podali a vysvětlili. Paní psycholožka řekla, že je nevyzrálá a že jí ten rok ještě prospěje.

Maminka nám ten závěr donesla, do ruky ho dostala paní ředitelka. Ale co jsme měli ty odklady, tak ta zpráva byla skoro totožná. Takže když se vytvářel PLPP, tak člověk opravdu musel přemýšlet nad tím dítětem, protože podle té zprávy a co napsala poradna doporučení, jak s dětma pracovat, tak to měli všichni naprosto stejný. Takový ten rozvoj sluchového a zrakového vnímání, prostorová orientace – všechno je stejný.

Co jste zvolila za způsob práce, aby se E. zapojila do kolektivu a byly odbourány problémy v socializaci?

My máme tady u nás program Začít spolu. U ní byl problém hodnotící kruh, kdy mají na konci zhodnotit svoji práci, v jakém centru byly. Vždy jsme se zeptali, jestli chce, ale že stačí ukázat, co dělala, a dala si smajlíka, jak je spokojená. Takže jsme ten ústní komentář u ní úplně vypouštěli.

Na začátku máme společný rituál, ona dělala jen pohyb a nemluvila. Než jsem na to přišli, tak člověk alespoň chtěl: „Tak to s náma zopakuj.“ Člověk nevěděl, jestli dobře slyší, jestli je schopná si to zapamatovat, pak bylo vidět, že ona si to pamatuje, jenom nechce. Tak jsme ji nechali. Ona si ze začátku vybírala centra, kde bylo méně dětí, kde se nemusela domlouvat. Anebo ateliér, kde mohla pracovat samostatně. V letošním roce to bylo o tom, aby to střídala, aby to vyzkoušela všude. Ona už začala po těch prázdninách spolupracovat sama.

Je E. ve spolupráci dalších specialistů?

Není.

Co bylo důvodem odkladu u R.?

On je hravý, on je malinkej, což se za ten rok nezměnilo. Takže u něj to byla sociální nevyzrállost. On se velice často rozplakal, nezvládal tu zátěž. Paní psycholožka vyhodnotila, že by nezvládl pravidelnou zátěž školy. On dlouhodobě neudržel pozornost. Moc hezky maloval, on má moc hezkou prostorovou představivost, vytváří krásné stavby. Ale když se někde něco vykládá, tak on nevydržel, třeba ani, když se zadávaly úkoly do centra. Tam byl problém, že nevyslechl ani to, co jsme jim zadali, takže potom ani nevěděl, co má dělat. Což bylo jasné, že pak ve škole, když od paní učitelky dostávají různé zadání, tak on by to nedal. Takže tam měl nevyzrállost, celková a sociální nezralost a měl tam jako všichni orientaci a sluchové a zrakové vnímání. To bylo spíš tím, že to dítě nespolupracuje, tak tam paní psycholožka dala vždycky tohle.

Ono je to důležité do té školy, takže oni to dají jako hlavní podporu toho programu, když to není úplně něco znatelného, ale něco lehkého, tak tam vždycky napsali tohle.

R. (jméno dítěte) má Ř, R, Š sykavky, šlapal si na jazyk.

Jakou metodu využíváte pro rozvoj řeči? Je něco, co se vám osvědčilo?

Máme jazykové rozcvičky, ale ono je to těžký. My tam máme těch dětí hodně na to, aby to s nima člověk dělal individuálně. A když děláme tu hromadnou rozcvičku zábavnou formou, tak nejsou všichni, kterým to vyhovuje. Tam se má vyplazovat jazyk, jako olizovat zmrzlinu. Oni to mají jako zábavu, ale jsou kluci, který se stydí, který to nechtějí dělat. A ten R. mi přišel, že byl ze začátku takovej bloknutej tímhle, že by měl olizovat lízátko, že by měl honit červíka v puse. Neuměl si to představit. Je to tak, že jsme to dělali pravidelně, takže jim to už nepřijde, už se nestydí mezi sebou.

Já, když jsem dělala logopedickéj kurz, tak oni chtějí, aby se dělaly takový ty skupinový anebo hromadný činnosti. Protože hlásky s nima opravovat nemůžeme, my bysme měli dělat takovou tu rozcvičku a rozcvičení těch mluvidel. Já jediný individuální na začátku

dělám to, že si typujeme, říkáme si básničky z logopedické knížky a zakroužkovávám si, kde je problém.

My to v té skupinové děláme, ale individuálně je to lepší. V takovém davu to není úplně ono. Tam by ty rodiče museli začít spolupracovat.

Třeba u toho R. se za rok nic nezměnilo. Já s ním vyloženě nácvik dělat nemůžu. My můžeme rozcvičovat. Ale on má špatně zafixovanou výslovnost hlásek a nikam nedochází a ta chvilka mu tady nepomůže.

Jakým způsobem pracujete u grafomotoriky? Co byste doporučila?

Tady na to místo zrovna není, co jsem byla dřív v Plzni, tak jsme tam měli na dveřích archy papíru a na tom se dělala grafomotorika. Tam bylo na každý týden zadáno něco, jeden týden se dělaly klubička, sněhuláci, mističky pro kočky. Tady to mají daný v některých centrech, že se tam ta grafomotorika dělá.

V těch centrech by se měly děti za týden vystřídat, takže by si to měl každý zkusit. Je tam vidět, kdo s tím má problém a kdo ne. U toho R. on nádherně maluje, ale u něj je to podle toho, v jaké je pohodě. Sociálně jak funguje rodina, nevím. Protože když není v pohodě, tak to tak spleská, při tom on je nadanej.

Na začátku roku měl tiky, tak jsme řekli rodičům, aby zašli k doktorovi, pak nechodil měsíc do školky. Postupně mu to vymizelo, z jakého důvodu nevím, to muselo být nějak psychické.

Ta grafomotorika je dobrá, když se uvolňuje postupně od ramen. Ty listy se cvikem ale úplně ideální nejsou.

Je možné najít si čas na individuální práci s dítětem a pracovat tímhle způsobem?

My teď máme paní asistentku, tak si bere někoho individuálně. Jinak v běžném provozu, když tady paní asistentka ještě nebyla, ona je tu od ledna, tak to nelze. Ráno se převádějí děti, pak se dělá docházka, do 7:30 přichází všichni ostatní, do toho se vyřizují platby s rodičema. Od 7:30–8:00 to nelze a pak už je to o tom, že dítě má rozehranou hru. Mohla bych mezi 7:30–8:00, ale pak, když si hraje, tak to chápe, jako by zlobilo, když si ho člověk volá na samostatnou práci. My se jim můžeme věnovat, když si je obcházíme po těch centrech, tak je můžeme sledovat. Když zadám úkol, tak můžu být u nich. Můžu třeba dělat opravy držení tužky, díky tomu je mohu lépe sledovat. Ale že bych vyloženě během ranních her, to ne. Když o někom víme, že by něco potřeboval, bere si ho stranou paní asistentka.

Myslíte si, že program Začít spolu nabízí dětem s OŠD lepší možnosti rozvoje, než je tomu ve standardním přístupu?

Paní psycholožka, jelikož jsme navrhli odklad holčičce, která je hrozně chytrá, ale je nevyzrálá, ráda si hraje, nevydrží dlouho. Paní psycholožka byla překvapená, proč zrovna ona odklad, ale my jsme se s maminkou shodly. Ona je schopná ještě dělat doma scény, že si chce hrát, nebo že nechce do školky, že by ty povinnosti prostě nezvládla. Paní psycholožka říkala, že má obavy, aby se další rok nenudila, co jsme jí schopni nabídnout? Já jsem jí ukazovala, že díky centrům jí můžeme diferencovat tu práci, že nemusí dělat jednoduchý úkol, který plní ti na začátku. V centrech jsou vždy dva úkoly a ona si může zvolit ten těžší, ale nemusí. Ale od toho je tam ten učitel, aby věděl, že na to má, že by měla zkusit ten těžší.

Samozřejmě že záleží, kdo s tím jak pracuje, když si dá někdo program Začít spolu a pracuje tak, jak pracoval předtím, tak to ne, není to samospásné. Tam jde o to, že jsou menší skupinky a každý pracuje na jiném úkolu v rámci tématu, tak se to dá lépe sledovat. Vy je obcházíte, jste jen pozorovatel a máte možnost s něčím někde pomoci.

Moje představa Začít spolu je, že pedagog vymyslí na den 4 centra a děti si mohou vybrat.

4 centra jsou málo. Máme 8 stálých center a podle tématu se otevřou. Nemusí se všechny otevřít, otevíráme je podle tématu a podle toho, kolik je dětí. Centra jsou otevřená na celý týden a děti se v nich střídají. V pondělí je zadání a vyberou si centrum, dávají si tam svoje jmenovky, my si to na konci činnosti zapisujeme do tabulek. To není o tom, že oni nesmí dělat znova v tom samém, ale pro náš přehled. Určité děti by například zůstaly v pohybu, tam se jim líbí, stále by stavěly dráhu, ale nikdy by nedělaly nic jiného, takže my zaznamenáváme, kde kdo byl. Druhý den, oni si to taky pamatují, by měly navštívit jiné centrum, aby si vyzkoušely jiný úkol.

Teď třeba máme vodu, to znamená, že v pokusech dělaly oceán v lahvi a kombinovaly vodu s barvivem, dělají víry a vlny. Pak jsou v kostkách, kde mají za úkol vystavit vodní tok. Mají tam deky, látky, můžou udělat přehradu, můžou udělat mosty. Když tohle zvládnou, tak třídí ryby. Pak je tam pohyb. U každého centra je určen počet puntíků, kolik dětí se tam vejde. Oni to ví, jakmile je centrum obsazené, otočí obrázek, že je centrum obsazeno.

To vede k velké samostatnosti.

Tam jde o to, že ty děti by měly být schopné umět komunikovat mezi sebou. Když na to ty děti nejsou zvyklé, tak je to těžké. My je dostaneme v předškolním věku a oni mají návyky

z jiných tříd. Najednou najíždí na tohle, aby byli schopní spolupracovat, byli schopní se rozhodnout, aby pochopili, když dneska ne, tak že to bude zítra, a nezačaly řvát, že dneska chtěly vařit v Šikulkovi. Oni tam můžou každý den, takže se za ten týden vystřídají.

Já jsem byla na školení, já mám letní školu Začít spolu u paní Krejčové a na „Začít spolu“ teď píšu diplomovou práci.

Problém je, když to není zařízeno prostorově, pak to není ono. Tam se musí udělat pracovní koutky, aby se děti navzájem nerušily. Oni mají diskutovat ve skupině v centru a ne s kolegy, co tam malují.

Je nějaká chvíle, kdy praktikujete hromadné vyučování?

Začátek je vždycky frontálka, tam je nějaká úvodní motivace, je tam ta logopedie v rámci tématu, v rámci toho rozcvičení. Máme společný rituál, než jdou do center. A pokaždé, když skončí všechna centra, tak máme hodnotící kruh. Když to tedy mají hotové, tak jdou na koberec, kde mají připravený úkol, když čekají na ty kamarády. Většinou jsou tam knihy a dohledávají informace k tomu tématu. Pak se sejdeme všichni, hodnotí se centrum, jak je to bavilo, jak spolupracovali, dávají si smajlíky. No a zpěv a pohybovky, většinou na to máme jeden den v týdnu. A pohyb necháváme na konec, tam si tu dráhu procházejí všichni, aby tam byl ten pohyb.

Je R. ve spolupráci dalších odborníků?

Taky ne. My jsme o tom mluvili s paní psychologkou, že by měl docházet někde na logopedii. Nepochází nikam.

Tady je problém s rodičema. Je tam už vada v rodině, tak jsou asi na to zvyklí. Od nás ze třídy jich chodilo jen pár, nebo to odsouvají, že si myslí, že je na to ještě čas. A dokonce u R. na to upozornila paní učitelka z první třídy.

Je to za prvé tím, že klinický logoped je tu jenom jeden. Rodiče, který se k ní dostanou, mají sezení po hrozně dlouhé době, ten interval je strašně dlouhý a to sezení je tak krátkou chvílí. Paní říkala, že tam byli jen 10 minut, že ani nestihla postřehnout, jak má doma s tím dítětem nacvičovat. Pak tady chodí k lidem, který na to nejsou ani proškolený, třeba k bývalé paní ředitelce.

Ale u R. to bylo tím, že o to rodiče nemají zájem. On je třeba nadanej na výtvarku, kdyby ho podporovali, auto mají. Je to tady tak sociálně znevýhodněná lokalita. Jim to nepřijde podstatný asi.

Z jakého důvodu jste se rozhodli pro otevření homogenní třídy u předškolních dětí, když zbytek učitelů pracuje ve třídách heterogenních?

Homogenní třída vznikla na popud ČŠI, kdy chtěli umožnit předškolním dětem více individuálního vzdělávání. Dva roky je tedy třída předškolních dětí homogenní, i když ostatní třídy zůstávají heterogenní. Třída dětí od 5 do 7 let je jedinou třídou, kde děti pracují podle programu Začít spolu.

Nyní přejdeme k druhé části rozhovoru, která je zaměřena na pedagoga.

Upravuje ŠVP vaší MŠ či jiný závazný dokument podmínky pedagogické práce u dětí s OŠD?

Teď jsme ho předělávali, něco k tomu bude.

Jakou formou u vás v MŠ probíhá diagnostika dětí?

Teď máme jiné hodnocení pro předškoláky. Já jsem byla na praxi na ČŠI, paním inspektorkám se styl zaškrťování líbí, tak jsme se k němu přiklonili. Mně to přišlo málo informativní, když tam zaškrťáváte, není tam moc vidět posun. Paní inspektorka říkala, když si budete psát posun, že je to hrozně složité, že to nelze. Že už takhle je ta učitelka zahlcená papírama, tak děláme zaškrťování. Děláme ho 2x za rok, jen u těch, co mají OŠD, 3x za rok. V listopadu, aby se zjistilo, jestli je tam přes prázdniny nějaká změna, pak v lednu, jestli nastal nějaký posun, a teď budeme vyhodnocovat.

Jak jste s touto formou spokojena?

Mně to přijde hrozně formální. Člověk si k tomu musí sednout a to dítě si vybavuje. Mně osobně se líbí diagnostika Začít spolu, ale nejde to, když přecházejí z jiných tříd, kde to není. A je to hodně obsáhlý. Myslím si, že je lepší systém, když si to člověk píše na kartičky. Ale to by muselo být slovní hodnocení, ne křížkovaný, protože ty osobní záznamy, které si člověk během roku nashromáždí, tak to přepíše, ale do křížků to nedáte.

Vzdělával/a jste se během své pedagogické praxe samostudiem nebo akreditovaným kurzem zaměřeným na práci s dětmi s odkladem školní docházky?

Já mám Metodu dobrého startu, dělám to s těma, co jdou do školy, a těma, co mají odklad. Pak nějaký o diagnostice a grafomotoriku, zaměření na ty, co mají odklad kvůli správnému úchopu a tak.

Jak jste spokojená s Metodou dobrého startu?

Musím říct, že tam je nejvíc vidět, jaké mají děti problémy. Jsou to lidové písničky, pak vytváří grafický vzor, který je nácvik na to písmo a dělají to v rámci té písničky do rytmu. On je ten vzor dlouhý, to není, že uděláte čárku. Nejdřív to dělají ve velkém, pak až v malém formátu. Tam je najednou vidět, jak to dítě špatně drží tužku, jak je ta ruka strašně křečovitá. Perfektně se na tom diagnostikuje.

První je seznámení s písničkou, já jim zazpívám písničku, má se používat nahrávka. Pak dělají celým tělem, pak si sednou a děláme rytmus, celou rukou nebo prsty. My to máme 30 minut. Mám 2 skupiny po dnech, mají to od 13 do 13:30. Je to ale strašně náročný.

Jak probíhá spolupráce s rodiči dětí s OŠD?

Při návrhu všichni souhlasili, já si myslím, že pro některé to byla úleva, že s tím dítětem ještě nemusí pracovat do školy. Letos byl problém u 2 chlapců, paní psychologka, že určitě to chce odklad. Kluci jsou ze sociálně znevýhodněné rodiny a maminky prosadily, že do školy chtějí. Tam je to z toho důvodu, že chtějí, aby si je sestry vodily a vyzvedávaly je a nemusely sem docházet ze ZŠ. A vodit ráno, oni je sem ráno vodí sourozenci. Nebylo to vůbec o tom, zda na to ty děti měly nebo neměly.

Spolupráce asi tak, tím, že se s nima domluvíme, tím ta spolupráce končí. Já jsem na začátku měla s nima domluvu, že nám přinesou k Metodě dobrého startu pytlíčky rýže. Pytlíčky by si měli sami ušít, ale s tím jsme počítat nemohli. Řekla jsem jim, že nemusí nic platit, že jim ty pracovní listy budu ofocovat. Já si myslím, že když do toho nemusí moc investovat, tak jim to vyhovuje. Jen s nima pěkně pracujte, jen je nám dobře připravte.

Já jsem jim nabídla, že kdyby chtěli vědět, co na té Metodě děláme, aby se přišli podívat, když po nich chceme, aby v tu dobu bylo dítě ve školce. Když vypadnou z jedné lekce, tak nevadí, ale čím víc toho absolvují, tím je to pro ně lepší. Ty znaky jdou od nejjednoduššího po nejsložitější, ty kličky daly hodně zabrat. Já už se s nima k těm předchozím znakům nevracím. Tak v tomhle spolupracují.

Ale když jsem navrhla, aby se přišli podívat, to už velký zájem nebyl. Že mi věří, že to dělám dobře.

Jak by podle Vás uvítali rodiče konzultační hodiny?

Oni se ptají jedině ráno. To je tam zrovna největší rachot. Maminka se na něco zeptá, třeba kvůli té logopedii, to bylo u T. na začátku školního roku. Bylo to hned po diagnostice, u těch závažnějších obtíží se to rovnou oznamuje rodičům, u těch menších obtíží se chvílku ještě čeká. Teď přišla T. maminka, jestli si myslíme, že má T. dát na logopedii, já si myslela, že už tam chodí. Je to tím, že my jim to máme oznámit, my nemůžeme zjišťovat, jestli tam byli nebo nebyli. To je záležitost rodičů, my se do toho nemáme co zasahovat, my nemáme pravomoc je do toho nutit. My jsme jí to tenkrát teda řekli a ona to řeší teď.

Tady teda nejsou konzultační hodiny, což mně přijde dobrý, když někde jsou na školkách. Ne všichni to chtějí řešit mezi dveřma. Já osobně to moc ráda nemám, když už tam stojí další rodiče, nedá se tam probrat nic závažného. Většinou tak maximálně pochválit, protože to nikdo nechce slyšet problémové věci mezi dveřma. Někdo, kdo to má, zase

tvrdí, že ty rodiče nechodí. Já, když jsem byla na praxi s inspekcí, tak paní ředitelka si to chválila, jak mají úterý a čtvrtek a že to rodiče maximálně využívají.

Spolupracujete při své práci s dětmi se školním odkladem s dalšími odborníky?

My když spolupracujeme s PPP, tak jsou dvě paní psychologičky. Zprávy dřív byly takové nic neříkající, kdy všichni měli doporučeno dělat to samé. Ale jedna je výborná, její zprávy jsou perfektní, vždy dítě dobře odhadla a detailně popsala. To je možná i ten problém, že kluci, u kterých jsme chtěli odklad, a maminka nechce, ty byli u paní psychologičky, kde z jejích zpráv pro rodiče nevyplývalo nic. Rodiče si přečetli, že má procvičovat zrakovou a sluchovou orientaci, že proč by to nemohli procvičovat ve škole. Že tam nebylo popsáno, jako nám to paní doktorka popsala u těch dětí, co je za dílčí oslabení, kdy by právě pomohl ten odklad.

Takže i ta srozumitelnost pro toho rodiče...

Samozřejmě ta srozumitelnost je důležitá, samozřejmě tam musí být i odborný termíny. Je to dokument, ve kterém se nemůže psát, že by bylo dobré, kdyby se s Pepíčkem promluvilo takhle a takhle... Ale musí tam být pro ty rodiče jasně stanovené PROČ. Oni takhle neví, proč by ho měli v té školce nechat. „Že špatně slyší, nebo vidí, já tomu nerozumím.“ Pro ně je to takové nic neříkající, kdyby tam napsala, že dlouhodobě neudrží pozornost, že v rámci docházky do školy dítě bude handicapované tím, že po určité době ztrácí pozornost. Paní psychologička mi sama řekla, nezlobte se já jsem s ním ten test nedodělala, on má tak nízké a pomalé pracovní tempo. Ale to tam nenapsala, měla to tam napsat: „Chlapec má velice nízké pracovní tempo, nezvládl by sezení ve škole, kdy se pracuje s celou skupinou.“ Rozepsat to prostě.

Takže hlavní je tedy PROČ by měl být odklad?

Jako pojmy zrakové a sluchové obtíže, prostorová orientace, to je pro ně španělská vesnice. A pro ně to neznamena důvod, aby to dítě ve školce nechali ještě jeden rok.

Máte třeba možnost, kdybyste viděla obtíže u některého z dětí, že by PPP přijelo do školky?

Mají to tam napsané, že dělají individuální a skupinové konzultace s učiteli. Nikdy jsem ale neměla potřebu to s nimi individuálně konzultovat, takže nevím. Nevím, zda by si našli dostatek času, když ani nestačí psát ta vyjádření, nevím, zda by měli čas jen tak si promluvit s učitelkou nebo přijet jen tak.

Mě překvapilo, že tady na domažlicku se dělají screeniny.

Ano, ono se to dělá screening na školní připravenost a oni jezdí do školek, což je dobrý. Musí se teda hodně dopředu.

Z čí iniciativy tohle vzniká?

Já jsem v předchozí školce měla u jedné holčičky podezření na aspergerův syndrom, tak jsem tam volala, zda by mohli přijet. Protože tam by nepracovala vůbec a v tom jejím prostředí, byla alespoň nějaká možnost ji vidět pracovat. Tak přijela a potvrdila to. A na to konto, jak už jsem s ní spolupracovala, posílala jsem jí na to dítě IVP. Tak na to konto jsme volala zase jí, že mám odklady na návrh školní docházky, jestli by se na ně přijela podívat. Ale sem jsem přišla a sem jezdili, tak asi je to jejich iniciativa. My ty děti vytipujeme, řeknu jim počet návrhů. Oni pošlou papíry, kde musíme podtrhat, z jakého důvodu navrhujeme odklad, musí se to prokonzultovat s rodičema, oni s tím musí souhlasit a pak, když tohle jako školka máme zařízený, tak se volá zpátky na poradnu a domlouvá se termín, aby se to stihlo před zápisem. Oni pak přijedou a berou si děti, které jsme vytypovali. Není to, že by přijeli a z celé školky vytypovali, ale zase to měli v jedné školce v okolí, že přijede PPP do MŠ a udělají to pro všechny.

Co by podle Vás vedlo ke zkvalitnění práce s dětmi se OŠD?

To je ono, když máte 28 dětí na třídě a dáte mu odklad. S tím, že tím rodičům říkáte, že pro to dítě je lepší, aby zůstalo ve školce namísto toho, aby se trápilo ve škole, tak by měl být prostor a čas na ty děti a v tomhle počtu to prostě nelze. Protože k těm, co mají odklad, přibudou ty, který ho budou mít, protože vy začínáte postupně vidět a s těma musíte taky pracovat a pak s těma nadanýma, který nebudou mít odklad. Takže tam to nejde, ty vysoké počty dětí na třídě, to je ubíjející. To se pak stává, že to dítě dostalo odklad a buď se chytí za ten rok, nebo nechytí. Prostě individuálně čas skoro není.

Mám tady 4 následující tvrzení, zajímalo by mě, jak s nimi souhlasíte, či nesouhlasíte, popřípadě z jakého důvodu.

- **Ve většině případů učitelky nevěnují větší pozornost individuální přípravě dětí s OŠD.**

No to je to co jsem říkala. Souhlasím, protože je spousta dětí a ony to tak už jen nechají.

- **Děti se školním odkladem by měly docházet výhradně do přípravných ročníků na ZŠ.**

Taky by se mi to líbilo. Proč ne, tam by mohla být učitelka z mateřiny a bylo by to zaměřené na to, co dostali jako důvod odkladu. Líp než v MŠ. Ale tady v okolí nikde není taková nabídka, já si myslím, že pro ty děti by to bylo ideální. Tam by je třeba ta maminka dala, protože on by byl už ve škole, sice v přípravný, ale už by byl v té škole. Oni si rodiče myslí, to si tam bude ve školce hrát další rok, to je zbytečný.

Slyšela jsem názor, že by se snížily počty dětí ve třídě, což by byl problém pro otevření tříd.

To je ta školská politika, kdyby nebylo tlačeno na počty dětí ve školce, kdyby nebyly normativy na děti, ale na třídy (a to slibují, že bude), pak by nebyly ty ředitelky tlačeny na to, aby těch dětí bylo na třídě tolik. Pak by mohly dávat děti do přípravných tříd, tam to musí být limitováno počtem

- **Odklad školní docházky by měl být zrušen, jako je tomu v jiných evropských zemích.**

To je to, co jsem zjišťovala o těch alternativách, když je možnost individuálně pracovat s dětmi, jako je tomu v zahraničí, kde mají dostatek asistentů, pedagoga a ještě asistenta pro děti, tak samozřejmě. V našich podmínkách to nelze. Tady, kde má paní učitelka 27 dětí, tak kluci poputují do zvláštní, když nedostanou asistenta. Skončí tam, kde my skončit nemuseli. Ten odklad u nás je důležitý proto, že jsou tak velké počty dětí ve třídě a tyhle děti si neškrtnou. Kdybychom měli malé počty dětí na ZŠ, byl by tam asistent, který by mu pomáhal dělat skupinky, diferencoval by, pracoval s nadanými a tak, tak by ty odklady vůbec nemusely být. Protože by se udělal ten plán pro ty děti, aby se postupně rozvinuly.

- **Více jak čtvrtina OŠD je neopodstatněných.**

Ono je to hrozně těžké, třeba ta E. se hodně posunula za ty prázdniny, ale kde je ta jistota, že to dítě po těch prázdninách nepůjde dolů. Protože některé děti to tak mají, že když zůstanou doma, tak je ten propad ještě enormnější, než byl. My jsme třeba u P. s maminkou nad tím seděly, jestli to, že je maličká, je důvod pro to, abychom ji tady nechaly. Ona je strašně chytrá, ale jde o to, že ten tlak školy. Ona se ještě špatně srovnává s neúspěchem, je to takové to dětské. Ona ví, na co se ptám, ale nevydrží v klidu a tam to pojede, několik hodin za sebou. A ne všude mají, že si chodí hrát na kobereček, když se někde jede a každá minuta je nabitá činností. Což

tady třeba je, že paní učitelka je sice naučí, ale musí jet. P. by ztratila motivaci, a ač je inteligentní, už jí to pak nepomůže

Tady mi přijde, že se častěji setkávám s hlediskem, že ty děti rodiče posílají do školy, i když by potřebovaly odklad, než s přístupem, že odklad je bez doporučení učitelky.

To bylo v Plzni. Tam byly ty děti takový vymazlený. Maminka, že mu chce nechat rok dětství. Pak bylo, že měli ještě sourozence středoškoláky a maminka dala odklad, aby ty povinnosti první třídy ještě odložila. Tady to neberou za povinnost. Tady berou za povinnost rozvážet to do dvou institucí. Tady to vezmou do jedny a budou mít klid, autobus staví tam, sem už jí nikdo vodit nemusí. Tady to berou čistě z praktického hlediska

a) V další otázce, kterou Vám položím, budete hodnotit různé oblasti podle jejich efektivity při práci s dětmi s OŠD. Budete hodnotit čísla od 1 do 5, kdy 1 znamená, že je to nedůležité, a 5 znamená, že je to maximálně důležité.

b) Stejným způsobem budete nyní hodnotit, jak tyto činnosti sama využíváte, kdy 1 znamená nevyužívám a 5 využívám vždy.

	Efektivní v rámci práce s OŠD	Míra mého využití
Individuální vyučování	4	5
Skupinové vyučování	5	5
Frontální vyučování	3	2
Práce podle metodik (Maxík, MDS aj.)	5	5
Pravidelné diagnostikování	3	3
Spolupráce s rodiči	4	4
Spolupráce pedagoga s dalšími odborníky	5	4
Vytvoření PLPP	3	3

Pravidelná diagnostika - To je otázka, zda ta pedagogická diagnostika je adekvátní, protože ne všichni učitelé jsou dobří diagnostici. Protože to, že dítě tu věc nedělá, neznamená, že je v oslabení. Ale dělat by se měla.

Spolupráce s rodiči - Ta důležitá je, tady sice žádná není, ale taky to funguje.

Spolupráce s odborníky - Ale teď by měli dokázat oni ovlivnit ty rodiče, protože oni jsou odborníci. Rodiče tady je přivádí ráno, děti si hrajou a lítají, vyzvednou je odpoledne a dítě

si hraje a lítá. Takže je přesvědčit, že se tady s těma dětma něco smysluplného dělá, je těžký. Když přijde učitel ze základky, tak už je to něco, nebo kdyby jim přišel vysokoškolský profesor, tak ano. To samé paní psycholožka, ta tomu alespoň rozumí. Já si myslím, že kdyby přišla paní psycholožka a řekla, my bychom po vás chtěli, abyste spolupracovali, protože je to důležité pro děti, tak si myslím, že by fungovali. Ale zase rodič, který si přijde do poradny pro papíry, lecčemu nerozumí, oni na něj mluví moc odborně, tak to taky nemá moc velký smysl.

PLPP – Vytvořila jsem je, ale nevím, zda to má velký smysl. Já si myslím, že pro učitelky, které rády pracují s papírama, je to výborný. Já si to pamatuju, je možná dobrý, že si tu představu shrnete, co s nima dělat, ale že bych se do toho koukala, to už ne. Já je dělám, ale moc velký smysl to pro mě nemá. Ale udělat je, to mi nedělá problém.

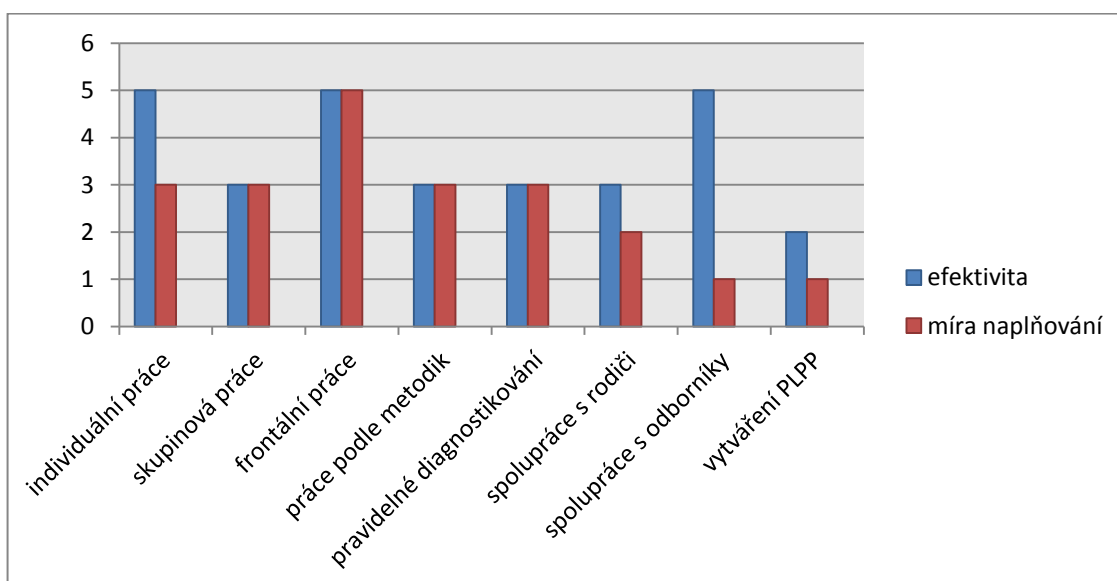
Příloha č. 5 – vyhodnocení jednotlivých rozhovorů

Tato část obsahuje vždy krátké informace o pedagožce, se kterou rozhovor proběhl. Následuje graf, který vychází z odpovědí na otázky: *Jakou důležitost přisuzujete následujícím přístupům z hlediska efektivního vzdělávání dětí s OŠD? Jak často při své pedagogické praxi tento přístup využíváte?* Hodnocení jednotlivých oblastí z grafu je komparováno s odpověďmi během celého rozhovoru, k čemuž mi pomohla kategorizace jednotlivých rozhovorů.

Pavla

Pavla je učitelkou a zároveň zástupkyní v pražské mateřské škole. MŠ, ve které pracuje, je šest tříd, což vyžaduje zkrácení pedagogické práce u dětí na 20 hodin/týden. Z důvodu časté práce v kanceláři je i možnost překrývání se pedagogů ve třídě omezena na minimum. Paní učitelka ve svém oboru dosáhla vysokoškolského vzdělání s titulem Bc. Její pedagogická praxe činí 4 roky, po tuto dobu působí ve stejné mateřské škole. Třída, ve které učí, je homogenní ve věku dětí od 5 do 7 let. Podle vyplněných dotazníků jsou ve třídě 4 děti s odkladem povinné školní docházky, přičemž ani jedno z dětí nemá vytvořený PLPP, IVP či jiný plán k rozvoji dílčích funkcí. Dvě dívky s odkladem školní docházky neměly dle vyplněného dotazníku žádné obtíže ve sledovaných oblastech vývoje. Jeden chlapec s OŠD měl obtíže pouze v oblasti řeči, avšak ke konci školního roku došlo k výraznému zlepšení. Jen jedno z dětí s odkladem mělo obtíže v 6/15 dotazovaných oblastech vývoje.

Následující graf označuje pohled paní učitelky na efektivitu daných hledisek v práci s dětmi s OŠD a porovnání míry využití těchto hledisek v její pedagogické práci.

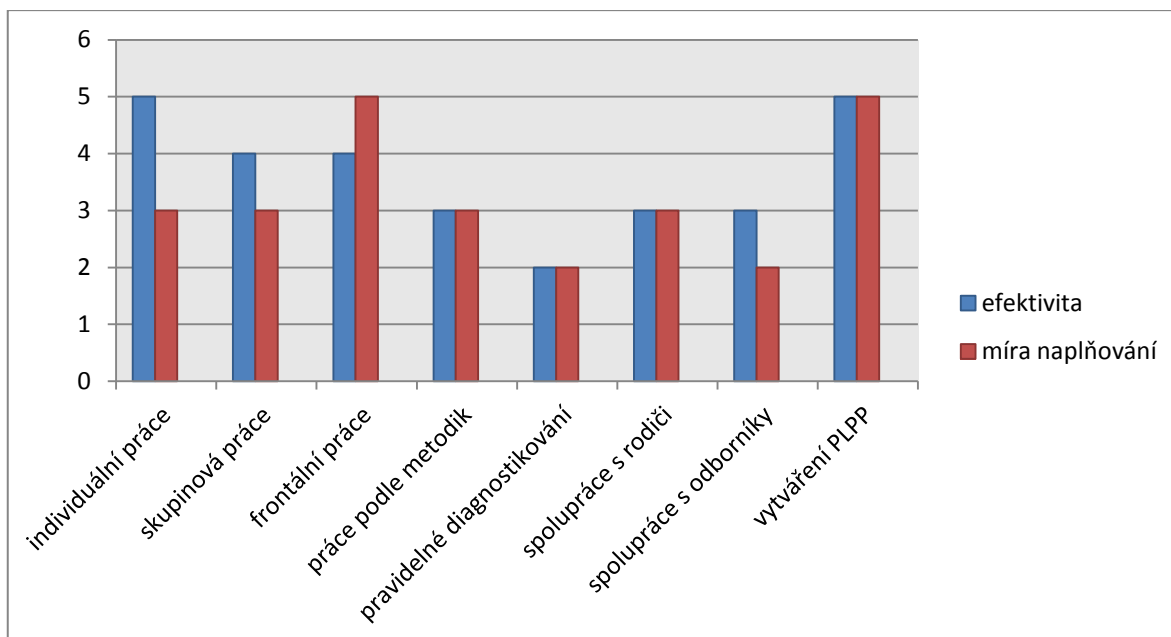

Z uvedené tabulky vyplývá, že nejčastěji využívanou organizační formou, kterou daná paní učitelka využívá, je frontální vzdělávání. Za stejně důležité považuje i individuální práci s dětmi, avšak míra jejího naplnění není na takové úrovni. Skupinová práce je z pohledu této paní učitelky považována za méně efektivní než předchozí dvě formy. U pravidelného pedagogického diagnostikování paní učitelka dodává: „*Diagnostiku dělám, ale nevyužívám ji.*“ Vysoce hodnoceno je dle míry efektivnosti spolupráce s odborníky, u tohoto bodu respondentka uvádí: „*Člověk by chtěl, ale s kým?*“ Nejnižše hodnocenou oblastí v obou aspektech je vytváření PLPP, který je podle slov paní učitelky pouze papírem.

Jitka

Jitka je učitelkou v 6 třídní mateřské škole v Praze. Ve třídě je společně s panem ředitelem, který má přímou pedagogickou práci u dětí 12h/týden. Z tohoto důvodu není v této třídě možnost překrývání se učitelů. Paní učitelka vystudovala střední školu v oboru předškolní a mimoškolní pedagogika. Délka její pedagogické praxe je 12 let, přičemž současná mateřská škola je jejím druhým pracovištěm v oboru. V nynější mateřské škole pracuje již 7 let, z toho 2 roky u nejstarších dětí. Třída, ve které učí, je homogenní ve věku od 5 do 7 let. Ve třídě jsou 4 děti s odkladem školní docházky, jeden chlapec a tři dívky. Všechny děti s odkladem školní docházky mají vyhotovený plán k rozvoji dílčích funkcí. U uvedeného chlapce je podle vyplněného dotazníku jedinou hůře hodnocenou oblastí – správné držení tužky, avšak podle slov paní učitelky: „*Pokud bys viděla všech 21 dětí, tak tam budou mít to samé.*“ U dívky T. podle vypracovaného dotazníku jsou obtíže s vyrovnáním se s neúspěchem a se zapojením se do kolektivu, které se však během roku zlepšilo na výbornou. Druhá dívka už má obtíže v 8/15 a třetí v 11/15 oblastech vývoje. V mateřské škole je k dispozici díky šablonám od MŠMT speciální pedagog, který provádí screening na školní zralost a individuálně pracuje s dětmi, které mají obtíže v dílčích oblastech.

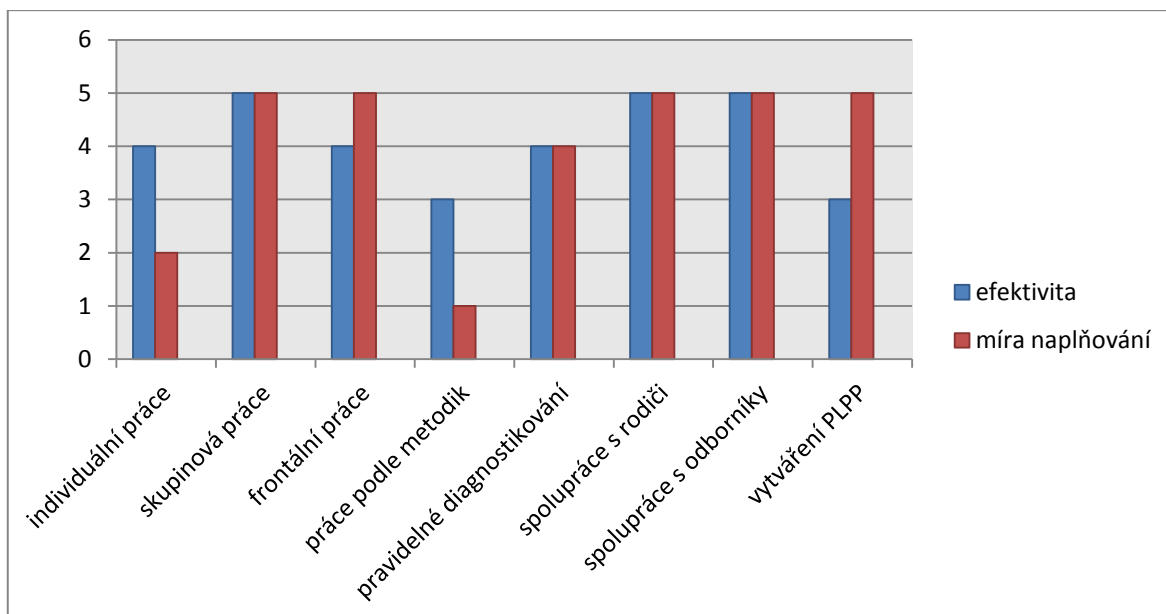
Následující graf označuje pohled paní učitelky na efektivitu daných hledisek v práci s dětmi s OŠD a porovnání míry využití těchto hledisek v její pedagogické práci.

Z daného grafu lze vyčíst, že paní učitelka jako nejefektivnější organizační formu pro práci s dětmi s odkladem školní docházky spatřuje v individuální práci, kterou však nevyužívá takovou měrou, jaká by měla dle jejích představ být. Nejčastěji využívanou formou je frontální práce s dětmi, kterou by dle efektivity snížila. Naopak je tomu u skupinové práce, kde ji respondentka hodnotí jako efektivní formu, kterou však nevyužívá stejnou měrou. Dalším efektivní prvek pro práci s dětmi s odkladem spatřuje paní učitelka ve vytváření PLPP. Slovy paní učitelky: „*To mi vyhovuje, třetina z toho jsou moje nápady, takže podle toho pracuju.*“ Nejhůře hodnocenou kategorií, jak z hlediska efektivity práce tak i míry využití, je pravidelné diagnostikování.

Lucie

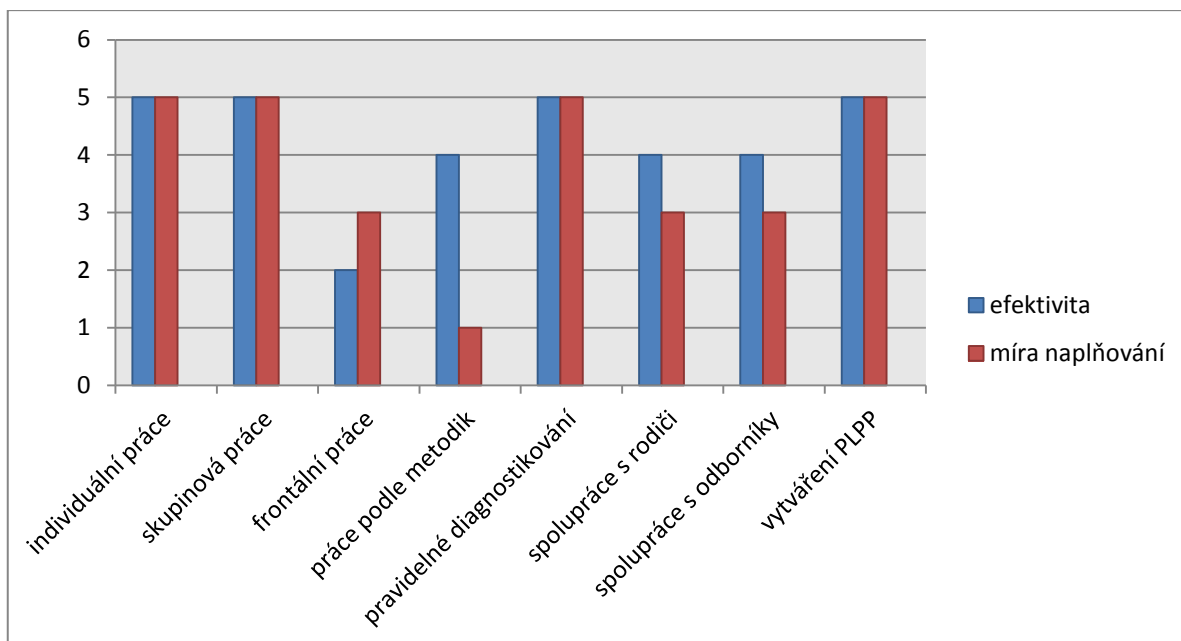
Paní učitelka Lucie je učitelkou a zároveň ředitelkou 4 tříd níže uvedené mateřské školy v domažlickém okrese. Z důvodu vedoucí funkce, kterou plní, je její přímá pedagogická činnost u dětí zkrácena. Ve své pedagogické praxi působí již 24 let, převážnou část v mateřské škole, ve které nyní pracuje. Ve svém oboru dosáhla vysokoškolského vzdělání s titulem Mgr., mezi její další vzdělání patří například kurz logopedického asistenta. Třída, ve které učí, je heterogenní. OŠD zde má jen jedna dívka, u níž jsou výraznou obtíž a důvodem odkladu obtíže v řeči.

Organizační formou, kterou považuje paní učitelka za nejefektivnější, je skupinová práce, které dle svého hodnocení hojně využívá. „Skupinové, to je opravdu důležité.. Já si myslím, že všechny ty formy k něčemu jsou.“ Stejnou měrou je využívána i frontální práce s dětmi, avšak dle grafu je vidět, že dle efektivnosti jí paní učitelka přikládá menší míru významu. Individuální práce je považována za důležitou, avšak složení dětské skupiny příliš neumožňuje její častou aplikaci. Slovy paní učitelky: „Ty děti na to nebyly soustředěny, protože vidí, že kamarád si hraje a on nemůže.“ Složky, které získaly nejvyšší míru efektivity a zároveň využití, jsou: spolupráce s rodiči a spolupráce s odborníky. Nejméně využívanou oblastí je u paní učitelky práce podle metodik.

Markéta

Markéta je učitelkou v pražské mateřské škole. V přehledové tabulce v kapitole věnující se respondentům je uvedeno, že jejím nejvyšším dosaženým vzděláním v oboru předškolní pedagogika je střední škola. Avšak týden poté, co proběhl rozhovor, paní učitelka úspěšně zvládla absolutorium na VOŠ. Délka její pedagogické praxe je 5 let, po tuto dobu učí ve stejné mateřské škole. Tato mateřská škola má tři třídy a složení dětí ve třídě je věkově homogenní, avšak raritou je, že zde paní učitelky s dětmi postupují od 3 do 6 let, přičemž děti s OŠD jsou přiděleny k třídě věkově nejstarších dětí. Velkou výhodou, kterou Markéta považuje za klad jejího pracoviště, je překrývání se učitelů na třídě: „Ano, překrýváme se, bez toho si tu práci už neumím představit.“ Ve třídě, ve které učí, jsou 3 děti s odkladem povinné školní docházky. Všechny děti s odkladem mají PLPP, který se čtvrtletně vyhodnocuje. Společným problémem dle vyplněného dotazníku je u všech dětí sociální oblast a obtíže v grafomotorice.

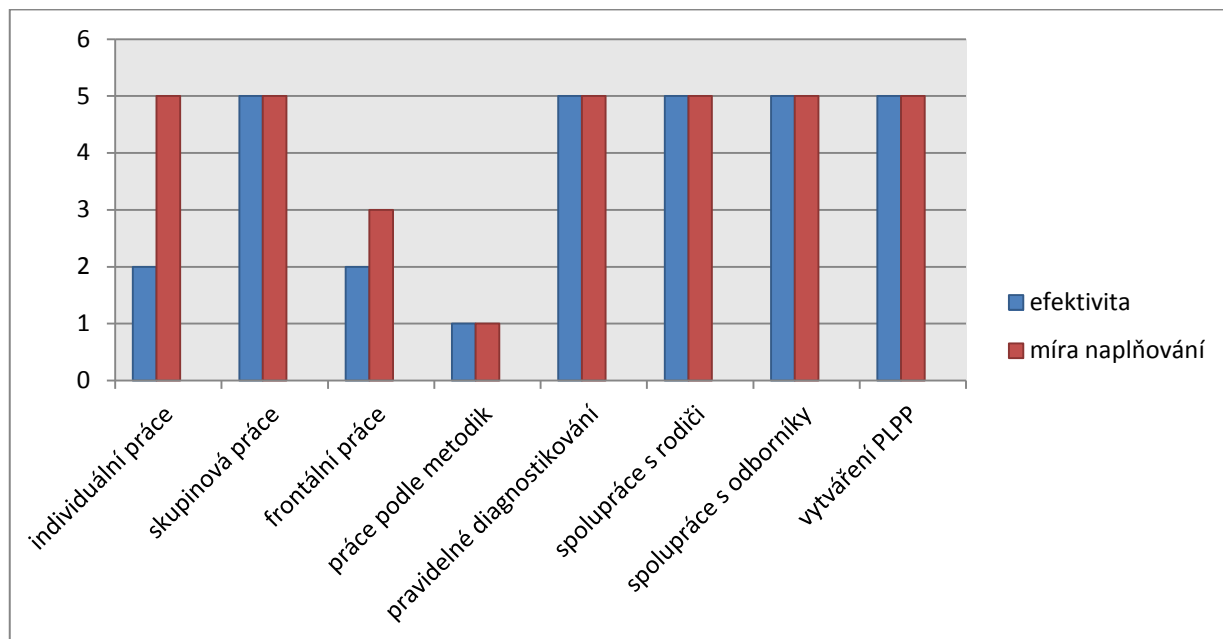

Z uvedeného grafu vyplývá, že Martina považuje za nejefektivnější organizační formy vzdělávání individuální a skupinovou práci, kterou s četností využívá. Méně efektivní organizační formou je dle jejího názoru frontální vzdělávání, které dle jejích slov využívá především při hudebce a během ranního či diskusního kruhu. Za další efektivní nástroj pro práci s dětmi s OŠD považuje paní učitelka dokumenty, které vytváří sama škola, tedy PLPP a pedagogickou diagnostiku. Obě tyto kategorie paní učitelka při své práci často využívá. „*PLPP je zrovna věc, která mi pomáhá, jak s tím dítětem dál pracovat.*“ Pedagogická diagnostika probíhá v dané MŠ nejprve diagnostikováním všech oblastí, následně „*když vidím nějaký úspěch, tak to tam průběžně dopisuju.*“ Kategorii, kterou vnímá jako efektivní, je práce podle metodik, avšak v této oblasti je nízká míra využití. Na otázku, co by vedlo ke zkvalitnění práce s dětmi s OŠD, paní učitelka odpovídá: „*Já si myslím, že víc vzdělání k téhle oblasti nebo poskytování vůbec nějakých kurzů.*“ Stejnou měrou je dále hodnocena spolupráce pedagoga s odborníky a rodiči, kdy v obou případech by paní učitelka navázala lepší spolupráci, avšak v obou případech se neseťká s vyšší mírou spolupráce.

Miluše

Miluše pracuje v mateřské škole v domažlickém okrese. Paní učitelka má vysokoškolské vzdělání, avšak ne v oboru zaměřeném na předškolní pedagogiku, obor předškolní a mimoškolní pedagogika si dostudovala dálkovou formou na střední pedagogické škole. Délka její pedagogické praxe je 7 let, přičemž současná mateřská škola je jejím 2. pracovištěm v oboru. V příštím školním roce odchází paní učitelka do vedoucí funkce do detašovaného pracoviště. MŠ je sloučena pod ZŠ společně se dvěma dalšími

detašovanými pracovišti. Zdejší mateřská škola je 4 třídní, věkové složení dětí je zde homogenní. Třída, ve které paní učitelka pracuje, je určena pro 28 dětí ve věku od 5 do 7 let. Ve třídě jsou dvě děti s odkladem školní docházky, kterým byl vytvořen plán rozvoje. Tento plán je vyhodnocován paní učitelkou každý měsíc a pomáhá ji při zvolení způsobu práce s dětmi s OŠD. Dle vyplněného dotazníku vyplývá, že jeden z chlapců má obtíže v psychické oblasti vývoje, u druhého se jedná o obtíže v psychické i sociální oblasti.

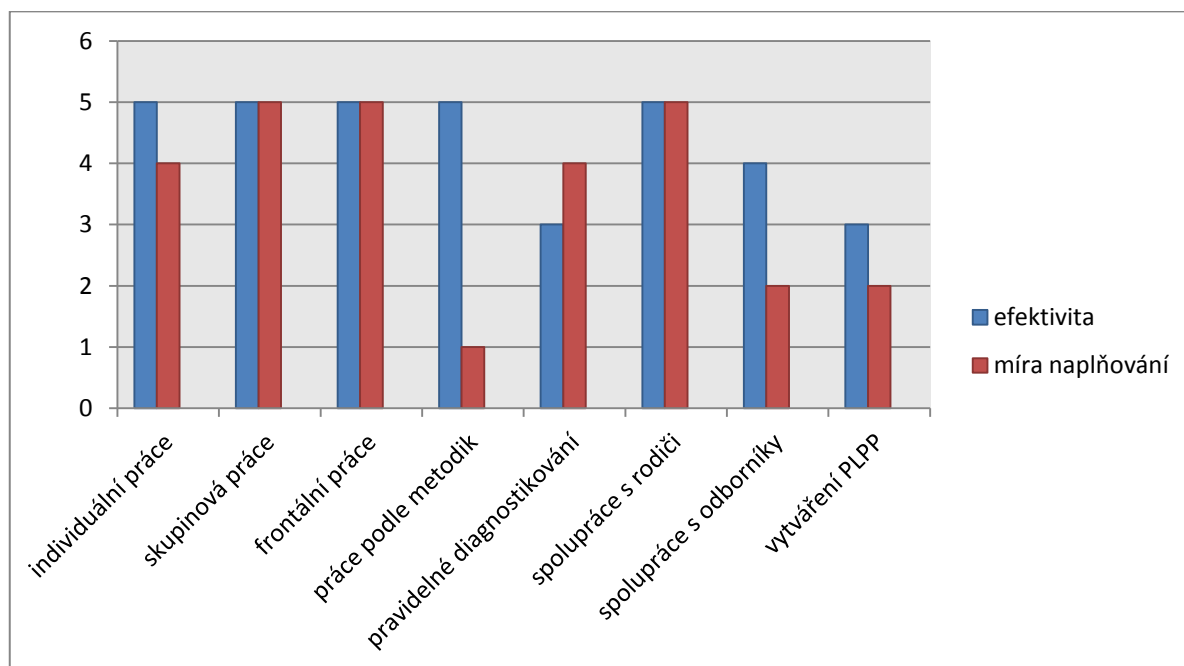

Z organizačních forem vzdělávání považuje paní učitelka za nejefektivnější skupinovou práci, kterou sama i nejčastěji využívá. Stejně často volí i individuální práci s dětmi, která dle jejího názoru již není považována za tolik efektivní přístup. „*Individuální vzdělávací plán dobře, ale pracuji i s dalšíma dětma, ale přece já tady nemůžu mít jen to jedno dítě.*“ Z uvedených slov paní učitelky lze vyčíst, že individuální práci vnímá pro jedince jako velice přínosnou, avšak s ohledem na početnost dětí ve třídě ji nelze chápat jako nejefektivnější formu. Další kategorie dle míry efektivity jsou zaměřeny na spolupráci s odborníky a rodiči, i těmto hlediskům přikládá paní učitelka velký význam a ráda je využívá. Spolupráci s PPP hodnotí velice kladně, popisuje možnosti intenzivní spolupráce (screening v MŠ, společné informační schůzky s rodiči, možnost obrácení se pro telefonickou radu aj.). Za další efektivní nástroj pro práci s dětmi s OŠD považuje paní učitelka dokumenty, které vytváří sama škola, tedy PLPP a pedagogickou diagnostiku. Míra využití obou těchto dokumentů vyplývá jistě i z této věty, která zazněla během rozhovoru: „*Musím holky z PPP pochválit, píšou tady další věci, v čem by se měl rozvíjet a jak bysme s ním měli postupovat dál v tom individuálním vzdělávacím plánu. Já jsem si na základě této informace udělala individuálně vzdělávací plán pro odklad školní docházky.*“

Po měsících si dělám záznamy, co ten chlapec tvořil.“ Nejméně ohodnocenou oblastí je práce dle metodik, to z důvodu, že se paní učitelka s žádnou z nich během své pedagogické praxe nesešla.

Dana

Dana je učitelkou na Praze 5. Vystudovala střední pedagogickou školu v oboru předškolní a mimoškolní pedagogika. Délka její pedagogické praxe je 5 let. MŠ, ve které působí, je sloučena jako jedna instituce pod ZŠ. MŠ je 4 třídní a děti jsou zde rozděleny dle věku do homogenních tříd. Paní učitelka pracuje u nejstarších dětí. Ve třídě dochází k překrývání služeb během hlavní řízené činnosti, což paní učitelka velice kladně hodnotí. Společně s nimi je ve třídě i asistentka pedagoga, která se především věnuje chlapci s PLPP. Ve třídě jsou 2 děti s OŠD, které dle vyplněného dotazníku nemají vytvořen PLPP. Z údajů z dotazníku dále vyplývá, že dívka s OŠD má obtíže pouze v oblasti řeči, ve všech ostatních oblastech je vývoj bez jakýchkoliv obtíží. U chlapce jsou obtíže především v oblasti sociální.

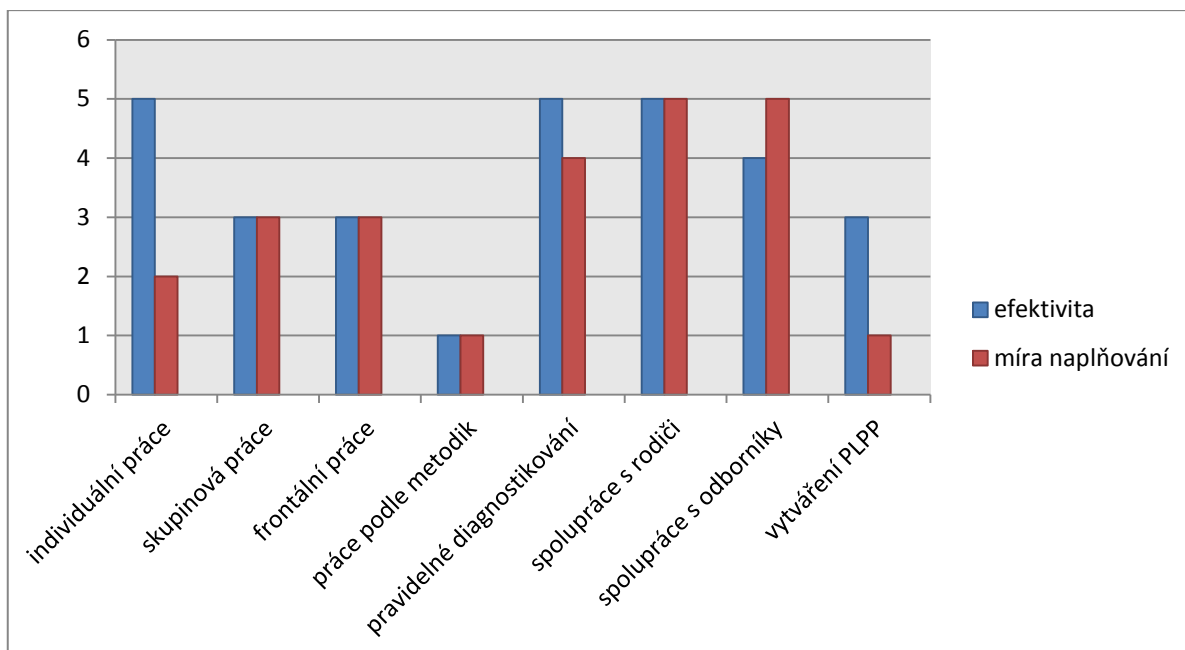

Dana považuje všechny organizační formy za stejně efektivní, přičemž uvádí, že skupinovou a frontální práci s dětmi využívá vždy. Individuální práce je v míře využití ohodnocena o stupeň níže. Dále uvádím věty, které se vztahují k organizačním formám, které zazněly v průběhu rozhovoru. „**Jakou organizační formu práce preferujete? My spíš všechno najednou. Já jsem to dělala, když jsem měla malé děti, tak jsem si vzala ke stolečku 6 dětí a ostatní si hráli, takže to byl takový individuální přístup, ale s tím věkem jsou schopnější. Ale teď, když máme ty předškoláky, tak už to není potřeba, když něco nepochopí hned, mají možnost se zeptat – já něčemu nerozumím. Ta práce je jiná, než**

s malejma dětma. Skupinová práce je spíše výjimečná, není to pravidlem, že bysme to dělali.“ V oblasti práce podle metodik je uvedena nejvyšší míra efektivity, avšak žádné využití – paní učitelka se již setkala s prací podle metodiky HYPO a velice kladně ji hodnotí, avšak udává, že prozatím nebyla na žádném podobném kurzu. Dalším nejefektivnějším způsobem práce s dětmi s OŠD je dle paní učitelky spolupráce s rodiči, paní učitelka jí dle odpovědi využívá ve velice četné míře. *„Kdyby tam byly neshody s tím rodičem, tak by to byla práce na půl. Je to hodně důležité.“* Práce s odborníky byla ve škále označena číslem 4, avšak míra jejího využití je podstatně nižší. *„Nikdy se nestalo, že bysme od nějakého odborníka dostali nějaký podklad, jak s dítětem pracovat.“* Nejméně hodnocenými kategoriemi dle míry efektivity bylo pravidelné diagnostikování a vytváření PLPP. U diagnostiky paní učitelka hodnotí míru využívání slovy: *„My s nimi pracujeme, třeba pracovní listy nám udávají pohled na jejich práci, když dohlížíme, jak drží nůžky. Ale diagnostiku jako takovou děláme jednou ročně.“* O PLPP se pak vyjadřuje slovy, že je to pouze papír.

Iva

Iva je učitelkou mateřské školy v domažlickém okrese. Délka její praxe je 25 let, po tuto dobu pracovala ve dvou mateřských školách. Vystudovala střední pedagogickou školu. I v této mateřské škole dochází k překrývání služeb jednotlivých pedagogů již během hlavní řízené činnosti. Mateřská třída je 3 třídní, třídy jsou heterogenní – děti jsou zde ve věku od 2 do 7 let. Kapacita jedné třídy je 28 dětí. Z tohoto počtu jsou v této třídě 2 děti s OŠD. Dle uvedeného dotazníku není u dívky s OŠD obtíž v žádné z hodnocených oblastí. U chlapce s OŠD jsou obtíže ve všech třech oblastech vývoje. Paní učitelka dále vede v MŠ kroužek pro přípravu předškolních dětí na vstup do školy, který probíhá jeden den v měsíci. Kroužek je určen pro děti a jejich rodiče.

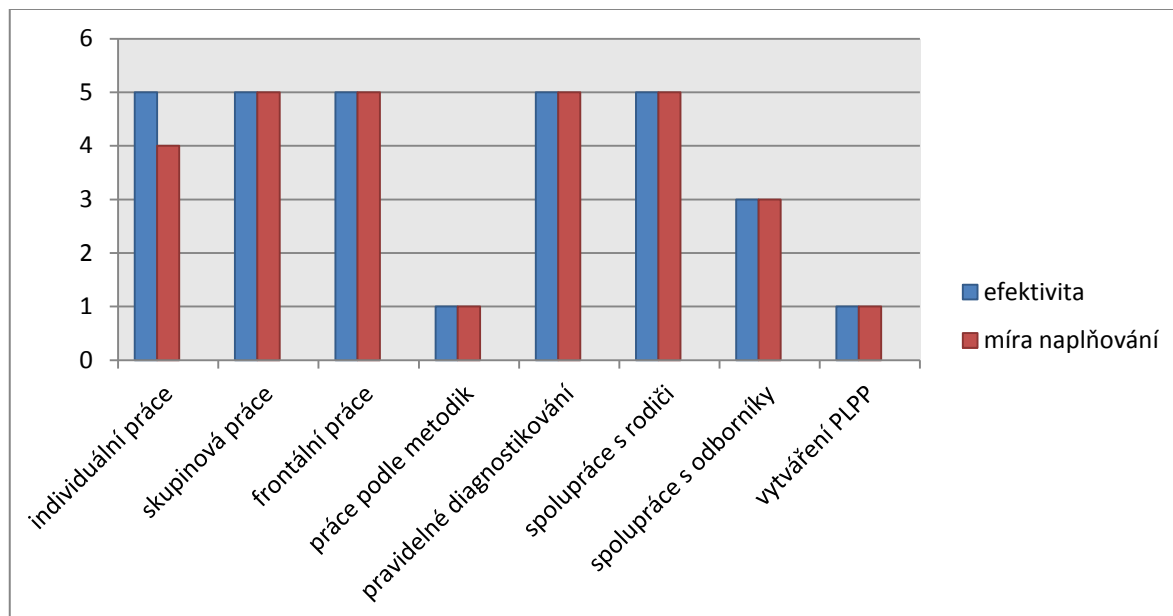

Tato paní učitelka považuje za nejefektivnější individuální práci, kterou však ze zvolených způsobů práce využívá nejméně. Jako důvod, který znemožňuje její činnost, uvádí složení třídy. V heterogenní třídě jsou 2 agresivní děti s ADHD a děti ve věku od 2 do 7 let. „*Ted' jsem ráda, že přežívám. Já od září říkám, že ta činnost nestojí za nic.*“ Frontální práci využívá především v ranním kruhu a při pohybových činnostech, skupinovou práci využívá při hlavní činnosti, kdy děti pracují v centrech. Jako druhý nejlepší způsob pro práci s dětmi s OŠD uvádí pravidelné diagnostikování. Oproti minulým rokům však považuje svoji letošní diagnostickou činnost za méně efektivní. Na otázku, zda průběžně, například formou poznámek, hodnotí činnosti dětí, odpovídá: „*Ted' ne. Nejdřív jo. Chtěla bych, ale v téhle třídě to za současného stavu není možné. Není to kdy udělat.*“ Za efektivní a ve stejné míře využívaná je spolupráce s rodiči. Velký rozdíl mezi efektivním přístupem a mírou naplnění lze spatřit u vytváření PLPP. Na otázku, zda ho mají v MŠ, odpovídá: „*Ne, k nám to ještě nedorazilo. Tady nikdo neví, jak s tím pracovat. A právě teď začnou problémy s dětma a začnou ty poruchy. Ted' se bude muset sahat po podpůrných programech, po individuálním vzdělávání, protože ted' já řeším ve třídě, že mám tři děti, který mají ADHD. A tři děti nemůže prostě zvládnout jedna učitelka a v počtu 24 dětí.*“

Jaroslava

Jaroslava je učitelkou a zároveň ředitelkou 2 třídní MŠ v klatovském okrese. Po ukončení střední pedagogické školy nastoupila do práce ve svém oboru a vykonává ji již 33 let. MŠ, ve které působí, je jejím druhým pracovištěm. Uzpůsobení třídy dle věku je heterogenní. U paní učitelky se vzdělávají 2 chlapci s OŠD, přičemž jeden z nich má

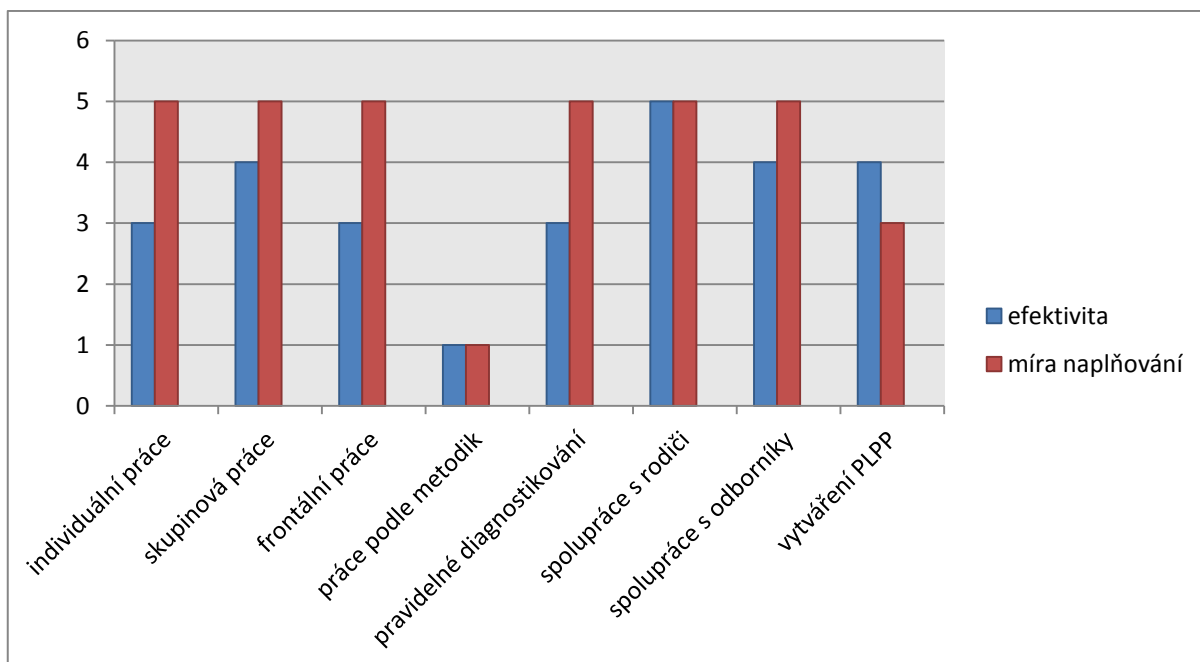
vytvořen PLPP, který je vyhodnocován čtvrtletně. Podle vyplněného dotazníku měl chlapec s PLPP obtíže ve všech oblastech psychického vývoje (kromě výslovnosti) a obtíže v sociální oblasti. Druhý chlapec projevoval obtíže ve všech kategoriích v psychické i sociální oblasti.

Paní učitelka hodnotí všechny organizační formy vzdělávání za stejně efektivní. Dle jejích slov nepreferuje žádnou z nich. Individuální práce je však v porovnání s ostatními využívána o trochu méně. Paní učitelka v rozhovoru uvádí, že individuální práci dokáže věnovat přibližně 6 hodin týdně (to by znamenalo 18 minut denně). Kritériem pro individuální práci je nutnost individuálních potřeb jedince. „*Je pravda, že tyhle děti nemají velké problémy, kde by to muselo být.*“ Dalším efektivním přístupem je dle paní učitelky pravidelné diagnostikování, které u ní probíhá v nejvyšší možné míře, pedagogická diagnostika dle jejích slov probíhá každodenně, kdy si píše poznámky o dětech. Spolupráce s rodiči je dalším významným procesem, který se podílí na efektivitě vzdělávání dětí s OŠD, té je také během její činnosti čteně využíváno. „*Doopravdy je jedno, kolik času se věnuje dítěti učitelka ve školce, musí se věnovat i maminka.*“ Za méně efektivní je považována spolupráce s odborníky, kterou paní učitelka využívá především formou možných rad po telefonu. Neefektivními složkami je dle jejího mínění práce podle metodik a vytváření PLPP. „*Pro mě je PLPP o ničem, když já mám při diagnostice grafy.*“ Paní učitelka využívá pedagogickou diagnostiku dle Švejdové, vytváření a práce s PLPP jí připadá jako dělání téhož.

Jana

Jana vystudovala střední pedagogickou školu, po ukončení školy šla ihned pracovat do praxe a již učí 40 let. MŠ, ve které nyní pracuje, je jednotřídní. Společně zde učí s ředitelkou této školy. Kvůli sníženému počtu hodin ve vedoucí funkci nebylo možné v této třídě zajistit překrývání se učitelů během činnosti. Díky penězům od zřizovatele byla do MŠ přijata třetí pomocná síla, která je u dětí v odpoledních hodinách. V této jednotřídní MŠ je celkem 19 dětí od 2 do 7 let, z toho 2 chlapci s OŠD. Dle vyplněných dotazníků má jeden z chlapců podpurné opatření třetího stupně, které je čtvrtletně vyhodnocováno. Tento chlapec má obtíže v oblasti psychické a sociální, dle dotazníku má obtíže ve všech hodnocených bodech těchto oblastí. Druhý chlapec má také obtíže v oblasti psychické (grafomotorické dovednosti, prostorové vnímání, řeč a pozornost) a v oblasti sociální (vyrovnání se s neúspěchem a komunikace s dospělým).

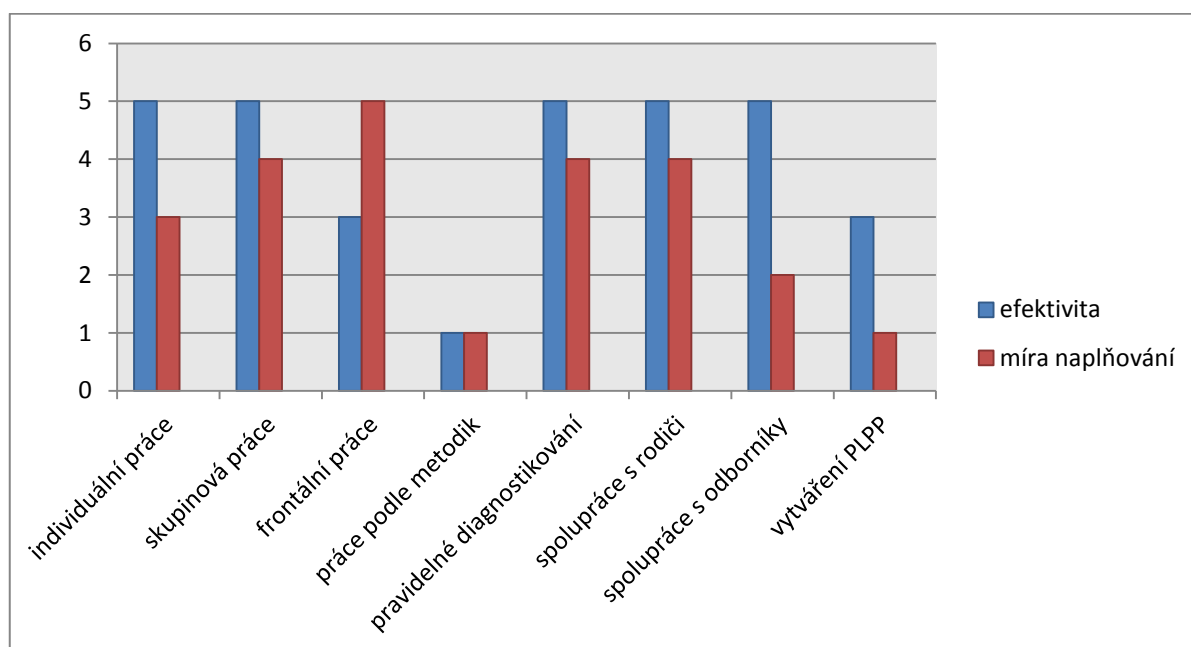

Za nejefektivnější organizační formu považuje paní učitelka skupinovou práci, o stupeň méně efektivní je individuální práce a frontální práce. Jana udává, že všechny tyto způsoby při své práci využívá. „*My máme 5 předškoláků. Spíš to děláme tak, že máme práci se všema dětma najednou. No a pak ty malý bud' si hrajou nějakou klidnou hru, nebo dostanou ke stolečku ještě stavebnice a my pracujeme potom jenom s těma předškolákama.*“ Nejstarší děti tedy mají možnost během dne vystřídat všechny organizační formy. Tento přístup byl zkvalitněn díky překrývání se učitelek ve třídě během hlavní činnosti. „*Kolegyně chodí na půl 10 a vezme si ty malý děti a já mám pak klid potom na ty předškoláky.*“ Nejefektivnější je dle paní učitelky spolupráce s rodiči, která je na velmi vysoké úrovni. Slovy paní učitelky: „*My máme ty rodiče hodně vstřícný a chtějí*

spolupracovat. “ Spolupráce s odborníky je hodnocena jako efektivní způsob práce pro děti s OŠD a míra jejího využití je hodnocena na nejvyšší možné úrovni. PPP chodí každý rok do MŠ na vyšetření školní zralosti, které trvá 1 hodinu. Nejméně hodnocenou kategorií je práce podle metodik, se kterými není paní učitelka seznámena.

Karolína

Karolína vystudovala střední pedagogickou školu a 3 roky pracuje v jedné MŠ. MŠ je šesti třídní a uspořádání dětí dle věku je zde homogenní. Většinu dnů zde dochází k překrývání služeb během hlavní řízené činnosti. Ve třídě, ve které Karolína učí, jsou 2 děti s OŠD, které nemají vytvořený PLPP. U prvního chlapce je jedinou sledovanou obtíží grafomotorická dovednost (správný úchop tužky). Druhého chlapce sledují ve všech hodnocených kategoriích v oblasti psychické i sociální.

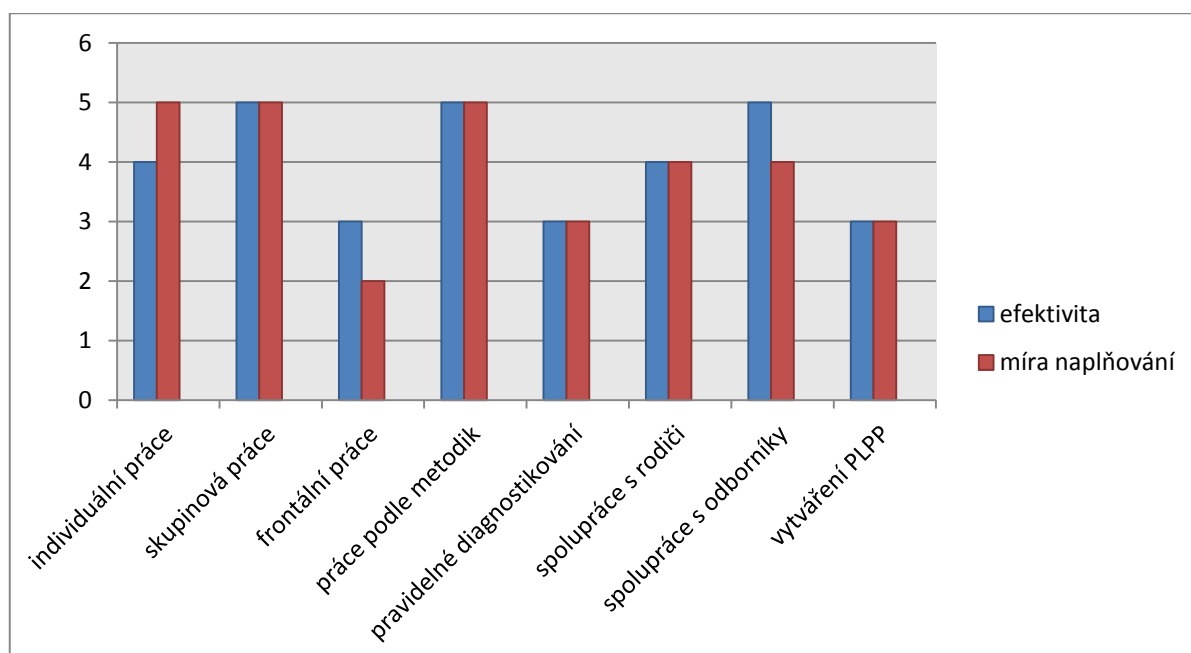

Karolína považuje za neefektivnější formy vzdělávání individuální a skupinovou práci, které dle svého hodnocení nevyužívá v nejlepší možné míře. Jako důvodem pro nedostatečnou individuální práci uvádí přílišné papírování, u skupinové práce považuje nedostatečnost ve své malé pedagogické praxi. U paní učitelky značně převyšuje frontální způsob práce: „*Nejhorší je, jak tu hromadnou práci má člověk v sobě zažitou. Uvědomuji si, že občas ty děti řídím až moc, měla bych jim dát víc prostoru, aby to vycházelo hlavně z nich.*“ Efektivními způsoby, které ovlivňují práci s dětmi s OŠD, je dle jejího názoru pravidelné diagnostikování, spolupráce s rodiči (v MŠ mají rodiče možnost pravidelných konzultačních schůzek) a spolupráce s odborníky. Z těchto oblastí je dle míry využití hodnocena nejlépe spolupráce s odborníky. „*Já bych od nějakého odborníka radu brala, jen nevím na koho se obrátit. Vedení školy nám v tom taky nijak nepomáhá. Asi jsme na to*

nějak sami.“ Velice špatně hodnocenou oblastí je vytváření PLPP. Paní učitelka se vyjadřuje následovně: „*PLPP máme ve třídě jen pro cizince, pro děti s odkladem se u nás nedělá, ale pro Kubu asi měl být. Ale vedení po nás chtělo, abychom se snažili ty PLPP minimalizovat. Nevím, zda se jim to pak nehodí do závěrečných hodnocení, nebo proč.*“ Práce podle metodik není dle Karolíny důležitá.

Marie

Marie vystudovala Bc. v oboru Pedagogika předškolního věku, nyní v tomto oboru dokončuje magisterské studium. V praxi pracuje již 19 let. Nejdříve pracovala v Plzni, poslední 2 roky učí v domažlickém okrese. MŠ, ve které nyní působí, má 4 třídy, 3 třídy jsou uzpůsobeny dle věku heterogenně, jen třída nejstarších dětí je homogenní (od 5 do 7 let). Heterogenní třída vznikla na popud ČŠI, která chtěla umožnit předškolním dětem více individuálního vzdělávání. Předškolní třída je jedinou třídou v MŠ, která pracuje podle programu Začít spolu. Paní učitelka se účastnila Letní školy Začít spolu, semináře Metoda dobrého startu a kurzu logopedického asistenta. Ve třídě má 2 děti s OŠD, které mají vytvořený PLPP. Ten je vyhodnocován pololetně. Dívka s OŠD má obtíže v psychické oblasti (paměť, prostorové vnímání, vnímání času a pozornost) a ve všech hodnocených kategoriích v sociální oblasti. Chlapec s OŠD měl obtíže ve všech sledovaných kategoriích vývoje.

Protože paní učitelka učí ve třídě, která využívá program Začít spolu, odpovídá tomu i její hodnocení následujících organizačních forem vzdělávání. Nejefektivnější a nejpoužívanější formou je skupinová práce, která probíhá v centrech, které si děti během hlavní činnosti volí. Duhou zvolenou organizační formou je individuální práce. Tu paní

učitelka využívá v plné míře. Na otázku, zda je možné najít si čas na individuální práci s dítětem, Marie odpovídá: *„My teď máme paní asistentku, tak si bere někoho individuálně. Jinak v běžném provozu, když tady paní asistentka ještě nebyla, ona je tu od ledna, tak to nelze.“* Frontální způsob práce, který je dle jejího názoru nejméně efektivní, využívá především v ranním a hodnotícím kruhu. Vysoce hodnocena je práce dle metodik, paní učitelka má kurz Metody dobrého startu a pravidelně každý týden podle něj pracuje s předškolními dětmi. Za velice efektivní považuje spolupráci s odborníky, avšak míra využití je zde nižší. Paní učitelka shledává v práci s PPP problém především kvůli nedostatečným informacím ve zprávách pro odklad, které poradny vytvářejí, a v nedostatečné komunikaci s rodiči. O spolupráci s rodiči se vyjadřuje následovně: *„Spolupráce asi tak, tím že se s nimi domluvíme, tím ta spolupráce končí.“* Dokumenty, které vytváří škola, dostaly nižší hodnocení v míře efektivity i využití než ostatní kategorie. O pravidelné diagnostice se paní učitelka vyjadřuje následovně: *„To je otázka, zda ta pedagogická diagnostika je adekvátní, protože ne všichni učitelé jsou dobří diagnostici. Protože to, že dítě tu věc nedělá, neznamená, že je v oslabení. Ale dělat by se měla.“* PLPP hodnotí následovně: *„Vytvořila jsem je, ale nevím, zda to má velký smysl. Já si myslím, že pro učitelky, které rády pracují s papírama výborný. Já si to pamatuju, je možná dobrý, že si tu představu shrnete, co s nima dělat, ale že bych se do toho koukala, to už ne. Já je dělám, ale moc velký smysl to pro mě nemá. Ale udělat je, mi nedělá problém.“*

Příloha č. 6 – Diagnostický arch

Hodnocení individuálního rozvoje dítěte

Příjmení a jméno:

Datum narození :

	-				+
SEBEOBSLUHA					
SAMOSTATNOST					
SMYSL PRO POŘÁDEK					
HRA-organizace hlavní úloha					
DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL					
OBLÍBENOST V KOLEKTIVU					
POHYBOVÉ DOVEDNOSTI					
ŘEČ Slovní zásoba					
PAMĚŤ LOGIC. MYŠLENÍ					
VÝTVARNÉ VYJADŘOVÁNÍ					
JEMNÁ MOTORIKA držení tužky, nůžky					
SOUSTŘEDĚNOST objevování, experiment					
PROJEVY SOUCITU, NÁKLONNOSTI					
CITLIVOST K ŽIVÝM TVORŮM					
SEBEOVLÁDÁNÍ, tolerance k odlišnostem					
UMÍ SE BRÁNIT NEG. PROJEVŮM OKOLÍ					
SPOLUPRÁCE S RODIČI					

BARVY

ČERVENÁ	MODRÁ	ZELENÁ	ŽLUTÁ	BILÁ	ČERNÁ	HNĚDA	ORANŽ.	FIALOVÁ	ŠEDA	RŮŽ.

ORIENTACE V ČÍSELNÉ ŘADĚ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	a více

TVARY

VÝSLOVNOST

c	s	z	č	s	ž	k	l	r	ř

návštěvy u logopeda: ano ne

LATERALITA: levák pravák

poznámka:

ZAPSÁNO

Příloha 7 – Diagnostický arch

Příloha 3 - Orientační poznámky o rozvoji a učení dítěte

Orientační poznámky o rozvoji a učení dítěte

Jméno dítěte:

Datum narození: Datum nástupu do MŠ:

Školní rok/třída:

Jméno učitelky:

Kdy a jak záznamový arch používat

Tento záznamový arch může poskytnout **orientační přehled** o rozvoji dítěte a výsledcích jeho vzdělávání. Lze jej využít pro **vstupní diagnostiku**, kdy nás informuje o tom, na jaké úrovni se v jednotlivých dovednostech dítě nalézá. Umožňuje provádět **průběžnou diagnostiku** a sledovat, jak postupuje rozvoj a učení dítěte v průběhu jeho docházky do mateřské školy. Stejně tak lze záznamový arch využít v případě, kdy chceme zjistit dovednosti dítěte v době, kdy předškolní vzdělávání ukončuje (**výstupní diagnostika**). Záznam tak může být k dispozici po celou dobu, kdy předškolní vzdělávání dítěte probíhá. Intervaly mezi jednotlivými etapami hodnocení a četnost záznamů lze volit u jednotlivých dětí různě, dle aktuální potřeby. Zcela postačuje v průměru dvakrát během roku, četnější záznamy již posun a vzdělávací pokroky dítěte dobře nezachytí.

Tento arch je vhodný k využití zejména u dítěte, kde vývoj i vzdělávání probíhá bez vážnějších problémů. Pokud se objeví ve vzdělávání dítěte obtíže, na které je třeba se více zaměřit, je lepší doplnit tento orientační přehled v problematické oblasti tak, aby sledování dítěte a jeho pokroků bylo důkladnější (lze využít jiných archů či vývojových řad).

Samotný arch nám v první řadě řekne, **jakých konkrétních projevů dítěte si všimnat**. Začneme tedy pozorováním dítěte, a to jak průběžným, tak také cíleným. Poté přistoupíme k zápisu toho, co u dítěte pozorujeme. Budeme pracovat se **sloupci a řádky**. Sloupce jsou určeny pro jednotlivé etapy sledování dítěte (šest sloupců je tedy maximálně pro šest záznamů). Při vlastním zápisu postupujeme tak, že zapíšeme **nad sloupec datum**, popř. **časový interval**, v jehož průběhu sledování a záznam provádíme (např. druhé pololetí 2007, leden – březen) a postupně označujeme u jednotlivých dovedností v tomto sloupci políčka dle toho, na jaké úrovni dítě dovednost zvládá. Pokud provádíme posuzování i záznam průběžně, popř. zporozumíme-li u dítěte významný projev či posun, můžeme **do okének** vpisovat toto datum.

Dále využijeme hodnotící stupnici. Hodnotíme na jaké úrovni dítě dovednost zvládá. K tomu využijeme stupnici 1 – 4. Pokud v průběhu sledovaného období nezískáme dostatek podnětů k tomu, aby dítě mohlo být hodnoceno, zapíšeme N (např. dítě, které se dostatečně neprojevuje, protože je v adaptaci, dítě, které mluví špatně česky, které delší dobu nedocházelo apod.)

Při vlastním zápisu postupujeme tak, že zapíšeme nahoře do sloupce datum a postupně pak zapisujeme do jednotlivých okének příslušný znak (1, 2, 3, 4, N). Při opakovaném hodnocení, resp. z opakovaného zápisu, tak můžeme poznat, zda k předpokládanému posunu v jednotlivých dovednostech u dítěte dochází či nedochází a podle toho pak plánovat vzdělávací nabídku.

Stupnice pro hodnocení dítěte v jednotlivých dovednostech (způsobilostech):

- 1 – dosud nezvládá (má vážnější obtíže)**
- 2 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí**
- 3 – přetrvávají problémy (občasné, dílčí)**
- 4 – zvládá spolehlivě, bezpečně**
- N – není hodnoceno (nelze říci, neprojevuje se)**

Při práci s tímto archem je třeba se řídit postupy a pokyny popsányými a doporučenými v Metodice na podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy. Výsledný záznam je **pracovním materiálem pedagoga**, který má dítě ve své péči a slouží výhradně k tomu, aby pedagog mohl citlivěji a spolehlivěji přizpůsobovat vzdělávání jeho individuálním potřebám a možnostem. **Je nutno zajistit, aby se záznam nedostal do nepovolených rukou či nebyl zneužit v neprospěch dítěte.**

Oblast biologickáData jednotlivých záznamů¹

- zachovává správné držení těla						
- správně dýchá						
- pohybuje se koordinovaně						
- hází a chytá míč, užívá různé náčiní						
- napodobuje pohyb podle vzoru						
- zachází s tužkou, barvami, nůžkami, papírem						
- používá běžné předměty, hračky a pomůcky odpovídajícím způsobem						
- zvládá stolování, oblékání, obouvání						
- postará se o sebe a o své věci						
- udržuje pořádek						
- pojmenovává části těla i některé vnitřní orgány						
- chová se opatrně a bezpečně						

Oblast psychologická**Jazyk a řeč**

Data jednotlivých záznamů

- pojmenovává většinu věcí a dějů v okolí						
- správně vyslovuje, mluví jasně a zřetelně						
- mluví gramaticky správně						
- zachytí myšlenku příběhu a zopakuje ji ve správných větách						
- vede rozhovor, ptá se, slovně reaguje						
- reprodukuje říkanky a písničky						
- chápe slovní vtip a humor						
- rozlišuje začáteční a koncové slabiky a hlásky						
- sleduje očima zleva doprava						
- pozná některá písmena a číslice						
- pozná napsané své jméno						

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Data jednotlivých záznamů

- dokáže se soustředit na činnost a udržet pozornost						
- postřehne, co je nové či změněné						
- rozlišuje tvary a další vlastnosti předmětů zrakem i hmatem						
- rozlišuje a zná barvy (černá, bílá, červená, zelená, modrá, žlutá, hnědá, oranžová, růžová, šedá atd.)						
- rozlišuje zvuky a tóny						
- vyjadřuje své představy, uplatňuje vlastní fantazii						
- je tvořivý a nápaditý, vyjadřuje se prostřednictvím nejrůznějších tvořivých činností						
- chápe význam piktogramů a jiných obrazných značek						
- rozlišuje základní geometrické tvary						
- uvažuje a přemýšlí						
- kreslí s určitým záměrem						

¹ Záznam se provádí opakovaně, podle toho, jak je u kterého dítěte zapotřebí, minimálně každým rokem, který dítě v mateřské škole stráví, maximálně třikrát do roka

- chápe podstatné znaky a vlastnosti předmětů, jejich podobu či rozdíl									
- porovnává, uspořádává a třídí předměty podle určitého pravidla (pozná více, stejně, méně, první, poslední apod.)									
- orientuje se v elementárním počtu do rozsahu první desítky									
- chápe prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.)									
- chápe elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok)									
- učí se nazpaměť krátké texty, úmyslně si pamatuje a vybavuje									
- postupuje podle instrukcí a pokynů									
- odlišuje hru od systematické práce									
- kreslí, používá barvy, modeluje, konstruuje, tvoří z papíru, tvoří a vyrábí z různých jiných materiálů a přírodnin aj.									
- zpívá písně, zachází s jednoduchými hudebními nástroji, pohybuje se rytmicky podle hudby									

Sebepojetí, city, vůle*Data jednotlivých záznamů*

- je samostatné									
- má svůj názor									
- aktivně se rozhoduje									
- ovládá se									
- umí souhlasit i odmítnout									
- uvědomuje si své silné i slabé stránky									
- vyrovnává se s neúspěchem									
- vyvine volní úsilí, soustředí se na činnost a její dokončení									
- respektuje daná pravidla v běžném chování i při hrách									
- zorganizuje činnost či hru									
- projevuje radost, soucit, náklonnost									
- projevuje nadšení									

Oblast interpersonální*Data jednotlivých záznamů*

- přirozeně komunikuje s učitelkou									
- přirozeně komunikuje s druhým dítětem									
- je ohleduplné, respektuje druhé dítě, neprosazuje se na jeho úkor									
- společně pracuje, společně si hraje									
- dělí se o hračky, pomůcky									
- vyjednává, problémy řeší dohodou									
- neposmívá se druhému, neubližuje mu									
- ubližování a ponižování druhého dítěte se brání									

Oblast sociálně-kulturní

Data jednotlivých záznamů

- přijímá autoritu, je zdvořilé									
- zdraví známé děti i dospělé									
- vyslechne sdělení, neskáče do řeči									
- uposlechne pokyn									
- poprosí, poděkuje, požádá o pomoc									
- dodržuje pravidla skupiny									
- dodržuje herní pravidla, hraje a chová se spravedlivě a fair									
- podřídí se rozhodnutí skupiny a přizpůsobí se společnému programu									
- spolupracuje s ostatními dětmi ve skupině									
- vyjednává a domluví se na společném řešení									

Oblast enviromentální

Data jednotlivých záznamů

- má všestranné a bohaté poznatky o bezprostředním okolí a dění, o světě přírody, o životě lidí, o kultuře svého prostředí									
- orientuje se bezpečně v běžném životě									
- v běžných situacích a známém prostředí se chová přiměřeně									
- v zásadě ví, co je dobře a co špatně (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)									
- uvědomuje si běžná nebezpečí, chová se bezpečně									
- je zvědavý, má své zájmy a projevuje je									
- je aktivní a podnikavý									
- hovoří o tom, co jej zaujalo									
- všímá si změn a dění v nejbližším okolí									
- umí přijmout změnu a přizpůsobit se									
- chová se ohleduplně a šetrně k věcem i k přírodě									

Další důležité poznatky o dovednostech dítěte, o jeho rozvoji a učení dítěte:
(místo pro volný zápis)

Pracovní poznámky ²

Datum záznamu	Aktuální vzdělávací potřeby dítěte a závěry pro pedagogickou práci

² Pedagog vede tyto poznámky průběžně, dle toho co jak je zapotřebí (např. co ze sledování dítěte v určitém období vyplynulo a jak bude ve vzdělávání dítěte pokračovat v další etapě, zda vývoj i vzdělávání dítěte je bez problémů nebo kdy se objevil, popř. jak se vyřešil určitý problém apod.).

Závěrečné zhodnocení výsledků vzdělávacího úsilí³:

1. U dítěte nejsou patrné žádné závažnější problémy pro zahájení povinné školní docházky.
2. U dítěte se objevují následující problémy (co konkrétně dítě nezvládá, v kterých směrech potřebuje čas či cílenou pomoc):

Datum zápisu:

³ Před vstupem dítěte do základní školy může učitelka na základě průběžně vedených poznámek celkem posoudit vývoj dítěte a jeho vzdělávací pokroky za celé předškolní období. Tím zhodnotí výsledky vzdělávacího úsilí a stejně tak může poměrně spolehlivě odhadnout vzdělávací předpoklady dítěte. Je dobře provést toto celkové zhodnocení dříve, ještě před zápisem dítěte do základní školy a získat tak čas k tomu, aby bylo možno dítěti pomoci potřebné dovednosti ještě zdokonalit.